

Κειμενικά Είδη

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ - ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ

Περιεχόμενα

ΑΡΘΡΟ	1
ΕΠΙΣΤΟΛΗ - ΓΡΑΜΜΑ.....	10
ΑΦΗΓΗΣΗ	25
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	37
ΔΙΑΛΟΓΟΣ - ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ	64
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	71

ΑΡΘΡΟ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Είναι ένα επιχειρηματολογικό κείμενο, περιορισμένης έκτασης που συναντάμε σε εφημερίδες, περιοδικά ή στο διαδίκτυο. Ο συγγραφέας ενός άρθρου (ο **αρθρογράφος**) παρουσιάζει ένα σημαντικό γεγονός της **επικαιρότητας** που αποτελεί είδηση, προσπαθώντας να προσελκύσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Άλλοτε πάλι μπορεί να σχολιάσει απλώς ένα σύγχρονο φαινόμενο της κοινωνικής, πολιτικής, οικονομικής ή πολιτιστικής ζωής και να καταθέσει την άποψή του με στόχο να ενημερώσει το κοινό του. Όταν ένα άρθρο δημοσιεύεται στην πρώτη σελίδα των εφημερίδων σημαίνει πως εκφράζει τη θέση της εφημερίδας για το πιο σημαντικό γεγονός της επικαιρότητας.

Σκοπός του άρθρου είναι:

- να πληροφορήσει / να ενημερώσει
- να πείσει
- να σχολιάσει
- να ευαισθητοποιήσει
- να προβληματίσει

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΡΘΡΩΝ

Ειδησεογραφικά άρθρα

Γνωστοποιούν γεγονότα της τρέχουσας επικαιρότητας. Βασίζονται σε δημοσιογραφική έρευνα (ρεπορτάζ).

Επιστημονικά άρθρα

Μορφώνουν το κοινό και ενημερώνουν για επιστημονικά θέματα. Βασίζονται σε επιστημονικές έρευνες.

Οργάνωση κειμένου με τη μορφή άρθρου

Όπως και στα υπόλοιπα κειμενικά είδη, έτσι και στο άρθρο θα πρέπει να ασκηθούμε στην ολοκλήρωση της εργασίας μας και για να γίνει αυτό χωρίς πίεση χρόνου και με τη μεγαλύτερη δυνατή ευστοχία, μπορούμε να ακολουθήσουμε τα παρακάτω βήματα:

Βήμα 1: Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης **αργά** και με **προσοχή** διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα υπογραμμίζουμε. Παράλληλα, εντοπίζουμε και κυκλώνουμε το **κειμενικό είδος**, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού (π.χ. στο άρθρο, δεν παραλείπουμε ΠΟΤΕ τον τίτλο) .

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η εφημερίδα του σχολείου σου διοργανώνει αφιέρωμα στον αθλητισμό. Αναλαμβάνεις τη συγγραφή ενός άρθρου για το αφιέρωμα αυτό, στο οποίο θα προβάλλεται ο σχολικός αθλητισμός ως λύση στα φαινόμενα βίας που παρουσιάζονται στον αθλητικό χώρο.

Βήμα 2: Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα σύντομο σχεδιάγραμμα, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράφουμε από τρία έως τέσσερα επιχειρήματα προς απάντηση του κάθε ζητούμενου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

- εκτόνωση του ατόμου/διέξοδος από το καθημερινό άγχος που συχνά εντείνει φαινόμενα βίας
- το άτομο αποκτά αυτοπειθαρχία και αυτοέλεγχο, βασικές προϋποθέσεις για τη μείωση βίαιων συμπεριφορών

- εδραίωση του σεβασμού προς τα άλλα άτομα (συμπαικτών-αντιπάλων)
- δημιουργία διαπροσωπικών σχέσεων/κοινωνικοποίηση του ατόμου, απόκτηση ομαδικού πνεύματος

Βήμα 3: Ο τίτλος ενός άρθρου τοποθετείται στην αρχή του κειμένου, παίζει κυρίαρχο ρόλο στην έκθεσή μας και δεν πρέπει ΠΟΤΕ να παραλείπεται. Με τον **τίτλο** που θα βάλουμε στο κείμενό μας προσπαθούμε να αποδώσουμε συνοπτικά το θέμα του άρθρου και να κερδίσουμε το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Ο τίτλος θα μπορούσε να γίνει ειρωνικός ή χιουμοριστικός ανάλογα με το θέμα του άρθρου και τη διάθεση του συντάκτη. Ένας ιδανικός τίτλος είναι περιεκτικός, πρωτότυπος και ελκυστικός προκειμένου να αιχμαλωτίσουμε την προσοχή του διορθωτή και να δώσουμε εξ αρχής μια θετική εικόνα του γραπτού μας. Για να το επιτύχουμε αυτό, ακολουθούμε την εξής διαδικασία :

- Ο τίτλος χρειάζεται να είναι **σύντομος** και **σαφής** και να αφορά το σύνολο του θέματος κι όχι μια επιμέρους πτυχή του (4 - 7 λέξεις).
- Ανάλογα με το **περιεχόμενο** και το **ύφος** του κειμένου που πρόκειται να ακολουθήσει, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε **κυριολεκτική** ή **μεταφορική** χρήση της γλώσσας (λογοπαίγνια, μεταφορές, προσωποποιήσεις).
- Μπορούμε να κάνουμε χρήση σημείων στίξης, καθώς με αυτό τον τρόπο μας δίνεται η δυνατότητα να εκφράσουμε: θαυμασμό, αποδοκιμασία, απορία, χιούμορ, ειρωνεία, αμφισβήτηση.
- Χρησιμοποιούμε προτάσεις στις οποίες **απουσιάζει το ρήμα**, τα άρθρα και ευκόλως εννοούμενες λέξεις όπως σύνδεσμοι και προθέσεις.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

«Η βία αποτελεί ένα σημαντικό φαινόμενο στις μέρες μας» (Λάθος τίτλος)

«Φανατισμός και βία στους αθλητικούς χώρους» (Σωστός τίτλος)

«Βία στα γήπεδα: αγκάθι της κοινωνίας μας» (Πρωτότυπος τίτλος)

Βήμα 4: Γράφουμε τον **Πρόλογο**. Ειδικότερα παρουσιάζουμε το θέμα και συχνά **το γεγονός** που αποτέλεσε το έναυσμα / την **αφορμή** για τη σύνταξη του άρθρου. Έτσι, αξιοποιούμε στοιχεία της επικαιρότητας και τα συσχετίζουμε άμεσα με το ζητούμενο της εκφώνησης .

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

- Με αφορμή το γεγονός αθλητικής βίας που διαδραματίστηκε την προηγούμενη εβδομάδα αποφάσισα να εκφράσω τις θέσεις μου γι' αυτό το θέμα, στις σελίδες της σχολικής μας εφημερίδας....
- Σήμερα η ελληνική κοινωνία βρίσκεται σε ιδιαίτερα κρίσιμη περίοδο, η οποία διευκολύνει την εκδήλωση φαινομένων βίας, τα οποία στο χώρο του αθλητισμού έχουν ευκολότερη παρουσίαση και εξέλιξη.

Βήμα 5: Γράφουμε το **Κύριο Μέρος** . Σε αυτό το μέρος του άρθρου εκθέτουμε, αναλύουμε τις απόψεις μας και τις στηρίζουμε με επιχειρήματα. Φροντίζουμε το άρθρο στο Κύριο μέρος να διαθέτει τα εξής χαρακτηριστικά :

- **κυριολεκτική χρήση** της γλώσσας
- χρόνος: **Ενεστώτας** ή **Μέλλοντας**
- κυρίως **γ' ενικό** και **γ' πληθυντικό** γραμματικό πρόσωπο
- **Ενεργητική** σύνταξη
- **Απρόσωπη** σύνταξη (καλό θα ήταν, πρέπει, είναι ωφέλιμο κ.α.)

Το **ύφος** πρέπει να είναι σύμφωνο με το επικοινωνιακό περιβάλλον του άρθρου και να είναι **σοβαρό, επίσημο** και **απρόσωπο** αν και

περισσότερο εξαρτάται από το επίπεδο του αναγνωστικού κοινού στο οποίο απευθύνεται ο αρθρογράφος. Η **σύνταξη** του άρθρου πρέπει να είναι **απλή** και **κατανοητή**, ώστε να γίνεται αντιληπτό από το ευρύ κοινό. Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν πρέπει να χρησιμοποιούμε εκφράσεις που δεν αρμόζουν στον γραπτό λόγο, καθώς το άρθρο που καλούμαστε να γράψουμε αποτελεί μέρος της γραπτής εξέτασής μας και θα βαθμολογηθούμε γι' αυτό.

Ξεκινάμε τη συγγραφή της έκθεσής μας, παραθέτοντας τις ιδέες που ήδη έχουμε στο πρόχειρο, τηρώντας τη δομή της παραγράφου (θεματική περίοδος – λεπτομέρειες – κατακλείδα) και θυμούμενοι τον τίτλο στην αρχή του κειμένου. Προσέχουμε να απαντάμε με **ακρίβεια** και **σαφήνεια** στα ζητούμενα που ήδη έχουμε εντοπίσει στην εκφώνηση.

Βήμα 6: Γράφουμε τον **Επίλογο**. Αναφέρουμε τα **συμπεράσματά** μας αποφεύγοντας την ανούσια επανάληψη. Θα μπορούσαμε, επίσης, να κλείσουμε το άρθρο με έναν **προβληματισμό**.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Συνοψίζοντας, είναι αντιληπτό ότι οι νέοι οφείλουν να αντιληφθούν ότι το αθλητικό θέαμα αποτελεί αφορμή γιορτής, ψυχαγωγίας και γόνιμης συζήτησης χωρίς φανατισμούς και στενότητα σκέψης.

Βήμα 8: Στο τέλος του άρθρου υπογράφουμε ως συντάκτης του άρθρου σημειώνοντας τη λέξη «**Ο αρθρογράφος**».

Βήμα 9: Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι άλλα λάθη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΡΘΡΟΥ

ΕΚΦΩΝΗΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ

Αναλαμβάνετε να συντάξετε ένα άρθρο για τη σχολική εφημερίδα με θέμα την αξία των σχολικών εκδρομών για τους μαθητές.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΜΑΤΟΣ

Τίτλος: «**Η παιδαγωγική αξία των εκδρομών**»

Πρόλογος: Η φημολογία ότι το υπουργείο προωθεί ρύθμιση για την κατάργηση των σχολικών εκδρομών προκάλεσε έντονο προβληματισμό στη σχολική κοινότητα. Μία αναμενόμενη αντίδραση αν αναλογιστεί κανείς τα θετικά αυτού του θεσμού.

Κύριο μέρος: Η διαδικασία των εκδρομών που εδώ και χρόνια εφαρμόζεται στην εκπαίδευση είναι χρήσιμη όχι μόνο για τον μαθητή αλλά και για την εκπαιδευτική διαδικασία. Η κύρια αποστολή αυτής της δραστηριότητας είναι η βιωματική μάθηση και η πολιτισμική καλλιέργεια των μαθητών κατά τη διάρκεια της φοίτησης στο σχολείο. **(1^ο επιχείρημα)** Ειδικότερα, οι μαθητές αποκτούν πληθώρα εμπειριών και γνώσεων, καθώς έχουν τη δυνατότητα να επισκεφτούν μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους και εθνικούς δρυμούς, διευρύνοντας έτσι τους γνωστικούς τους ορίζοντες και αποκτώντας πολύπλευρη καλλιέργεια. **(2^ο επιχείρημα)** Παράλληλα, επιτυγχάνεται η κριτική τους αφύπνιση και προσδίδεται βιωματικός χαρακτήρας στη μάθηση, εφόσον αξιολογούν και αντιπαραβάλλουν τα όσα διδάχθηκαν με τις εμπειρίες που απέκτησαν κατά τη διάρκεια των εκδρομών.

(3^ο επιχείρημα) Αξίζει να σημειωθεί πως οι σχολικές εκδρομές συνδέονται με την καλλιέργεια των σχέσεων μεταξύ των μαθητών και εμπλουτίζουν συνολικά τη σχολική ζωή. Αποτελούν πεδίο κοινωνικοποίησης των μαθητών καθώς ενισχύουν τους φιλικούς δεσμούς που έχουν αναπτύξει, καθώς μπορούν να συζητήσουν και να έρθουν πιο κοντά με τους συμμαθητές τους. Και πάντα αποτελούν μια ιδιαίτερα σημαντική και όμορφη πηγή των νεανικών αναμνήσεων. **(4^ο επιχείρημα)** Άλλωστε, πρόκειται και για μορφή ψυχαγωγίας, αφού οι μαθητές αποφορτίζονται από την πίεση των σχολικών υποχρεώσεων και αξιοποιούν

εποικοδομητικά το χρόνο τους. Οι μαθητές ψυχαγωγούνται με τους φίλους τους και επιστρέφουν στα σχολικά θρανία με μια ανανεωμένη διάθεση .

Επίλογος: Από την άλλη, είναι εύλογος ο προβληματισμός του υπουργείου για την αλλοίωση του χαρακτήρα αυτών των εκδρομών. Η κατάργησή τους όμως δεν αποτελεί ενδεδειγμένη λύση. Από τη μέχρι τώρα αποδεικτική διαδικασία γίνεται φανερό ότι αποτελούν εποπτικό υλικό υψηλής παιδαγωγικής αξίας, υπό την προϋπόθεση ότι λειτουργούν επικουρικά προς τη διδασκαλία πληρώντας κάποια ποιοτικά κριτήρια .

Ο αρθρογράφος

Τρόποι έναρξης προλόγου

- «Λίγοι θα διαφωνήσουν με την άποψη ότι...»
- «Είναι γνωστό ότι...»
- «Δεν υπάρχει αμφιβολία...»
- «Είναι κοινός τόπος...»
- «Θα ήταν πλάνη, αν υποστήριζε κανείς ότι...»
- «Είναι γεγονός ότι...»
- «Είναι σαφές ότι...»
- «Αν ενυψώνουμε την παρατήρησή μας...»
- «Κοινοτοπία τείνει να αποτελέσει η άποψη...»
- «Είναι ευρύτατα εδραιωμένη η άποψη...»
- «Δύσκολο, αν όχι αδύνατο, θα ήταν να αντιτεθεί κανείς στην άποψη...»
- «Ελάχιστοι θα μπορούσαν να αρνηθούν ότι ...»
- «Αποτελεί πραγματικότητα το γεγονός ότι...»
- «Κατά κοινή ομολογία...»
- «Υποστηρίζεται συχνά ότι...»
- «Λέγεται συχνά ότι...»

Συνδετικές λέξεις - φράσεις που συνδέουν τον πρόλογο με το κύριο μέρος

- «Ειδικότερα...»
- «Πράγματι...»
- «Πιο συγκεκριμένα...»
- «Αναλυτικότερα...»
- «Γι' αυτό λοιπόν...»
- «Με άλλα λόγια...»
- «Φυσικά...»
- «Βέβαια...»
- «Αναντίρρητα...»
- «Έτσι...»
- «Οποσδήποτε...»
- «Στην περίπτωση αυτή...»
- «Αυτό ισχύει στο μέτρο που...»
- «Είναι αλήθεια ότι...»
- «Η διαπίστωση αυτή δεν αποτελεί λεκτική υπερβολή»
- «Εκείνο που έχει ιδιαίτερη σημασία...»
- «Με αφετηρία τη θέση αυτή...»
- «Κατά συνέπεια είναι ανάγκη...»
- «Σε μια τέτοια περίπτωση...»
- «Στο πλαίσιο αυτό κατανοούμε...»
- «Με δεδομένα τα παραπάνω δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι...»

Ενδεικτικοί τρόποι έναρξης του επιλόγου

- «Αβίαστα, λοιπόν, συνάγεται το συμπέρασμα...»
- «Συνοψίζοντας μπορούμε να επισημάνουμε...»
- «Γίνεται, επομένως, εύκολα αντιληπτό...»
- «Εύκολα, λοιπόν, μπορεί ο καθένας να συμπεραίνει...»
- «Από τη μέχρι τώρα αποδεικτική διαδικασία γίνεται φανερό...»
- «Εύκολα, λοιπόν, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα...»
- «Συμπερασματικά, έχει καταστεί σαφές...»

ΕΠΙΣΤΟΛΗ - ΓΡΑΜΜΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Η επιστολή ή το γράμμα είναι ένα είδος επικοινωνιακού λόγου, μέσω της οποίας μπορούμε να επικοινωνήσουμε με άλλους ανθρώπους και να ανταλλάξουμε πληροφορίες, απόψεις, ιδέες. Αυτός που αποστέλλει την επιστολή-γράμμα ονομάζεται αποστολέας και αυτός που την λαμβάνει παραλήπτης.

Σκοπός μας με την επιστολή είναι:

- να πληροφορήσουμε για συμβάντα και καταστάσεις
- να διαπιστώσουμε προβλήματα
- να μεταδώσουμε σκέψεις και συναισθήματα
- να εκφράσουμε απόψεις, εισηγήσεις, διαμαρτυρίες
- να ανακοινώσουμε αποφάσεις, προθέσεις, σκοπούς
- να δώσουμε συμβουλές

Υπάρχουν διάφορα είδη επιστολών. Μια επιστολή μπορεί να είναι **φιλική** ή **τυπική-επίσημη**, ανάλογα με το ποιος είναι ο αποδέκτης της (παραλήπτης), ποια είναι η σχέση του με τον αποστολέα και ποιος είναι ο σκοπός για τον οποίο γράφεται.

ΕΙΔΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

ΦΙΛΙΚΗ

- Οι επιστολές κοινωνικού περιεχομένου (π.χ. οικογενειακές, φιλικές, αισθηματικές, ευχετήριες, συγχαρητήριες, συλλυπητήριες).
- Οι επιστολές που απευθύνονται σε ένα οικείο μας πρόσωπο με σκοπό, όμως, την ανταλλαγή απόψεων πάνω σ' ένα συγκεκριμένο θέμα.

ΕΠΙΣΗΜΗ

- Οι επιστολές επαγγελματικού περιεχομένου (π.χ. συστατικές, διαφημιστικές, εμπορικές).
- Οι επιστολές που απευθύνονται σε μια συγκεκριμένη Αρχή ή σε ένα συγκεκριμένο πρόσωπο που βρίσκεται σε κάποιο αξίωμα.
- Οι ανοιχτές επιστολές που δημοσιεύονται στον τύπο (π.χ. διαμαρτυρίας, πληροφόρησης, ενημέρωσης).

Οργάνωση κειμένου με τη μορφή επιστολής

Όπως και στα υπόλοιπα κειμενικά είδη, έτσι και στην επιστολή θα πρέπει να ασκηθούμε στην ολοκλήρωση της εργασίας μας και για να γίνει αυτό χωρίς πίεση χρόνου και με τη μεγαλύτερη δυνατή ευστοχία, μπορούμε να ακολουθήσουμε τα παρακάτω βήματα για καθένα από τα δύο είδη:

A. Φιλική επιστολή

Βήμα 1:

Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης **αργά** και με **προσοχή** διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα υπογραμμίζουμε. Παράλληλα, εντοπίζουμε και κυκλώνουμε το **κειμενικό είδος**, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Σε μια επιστολή που στέλνετε σε έναν φίλο σας που αγόρασε ένα καινούριο ποδήλατο να επισημάνετε τους κινδύνους που μπορεί να αντιμετωπίσει κινούμενος στην πόλη και να του δώσετε τρεις συμβουλές για ασφαλή οδήγηση.

Βήμα 2:

Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα σύντομο σχεδιάγραμμα, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράψουμε από τρία έως τέσσερα επιχειρήματα προς απάντηση του κάθε ζητούμενου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

- **Κίνδυνοι:** - κακή ποιότητα οδοστρώματος
  - ασυνείδητοι οδηγοί που δεν τηρούν τον ΚΟΚ
  - ελλιπής σήμανση στους δρόμους
- **Συμβουλές:** - οδήγηση πάντα με τη χρήση κράνους και προστατευτικού εξοπλισμού
  - τήρηση του ΚΟΚ
  - τακτική συντήρηση του ποδηλάτου

Βήμα 3:

A. Επάνω, στο δεξί μέρος της σελίδας μας γράφουμε τον **τόπο** (όπου βρισκόμαστε) και την **ημερομηνία διαχωρίζοντάς τα με κόμματα.**

π.χ.

Αθήνα, 22 Σεπτεμβρίου 2018

B. ΠΡΟΣΟΧΗ !!!! : Στην περίπτωση που η επιστολή θα σταλεί υπό τη μορφή ηλεκτρονικού μηνύματος (e-mail) ακολουθούμε την εξής δομή:

Από : .....@ ..... .gr.

Προς : .....@ ..... .gr.

Θέμα : Καινούριο Ποδήλατο

Αθήνα, 22 Σεπτεμβρίου 2018

Βήμα 4:

Στο πάνω αριστερό μέρος της σελίδας, μία σειρά κάτω από τον τόπο και την ημερομηνία, γράφουμε την προσφώνηση (φράση με την οποία απευθυνόμαστε στον παραλήπτη της επιστολής), μετά από την οποία βάζουμε **ΠΑΝΤΑ ΚΟΜΜΑ!**

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Αγαπημένη μου μητέρα,

Αγαπημένε μου φίλε,

Μαρία μου,

Βήμα 5:

Γράφουμε τον **Πρόλογο**. Στην **φιλική επιστολή** ξεκινάμε με φιλικούς χαιρετισμούς, αναφερόμαστε στην αφορμή για τη σύνταξη της επιστολής, τον στόχο και το θέμα της.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Πριν λίγες μέρες έλαβα την επιστολή σου και χάρηκα πολύ που απέκτησες καινούριο ποδήλατο! Εφόσον όμως ζεις σε μια μεγαλούπολη χωρίς ποδηλατόδρομους, έκρινα σκόπιμο να σου επισημάνω τους κινδύνους που υπάρχουν και να σου δώσω κάποιες συμβουλές για ασφαλείς βόλτες.

Βήμα 6:

Γράφουμε το **Κύριο Μέρος**. Σε αυτό το μέρος της επιστολής εκθέτουμε, αναλύουμε τις απόψεις μας και τις στηρίζουμε με επιχειρήματα, διαπιστώσεις, παραδείγματα, μαρτυρίες.

Φροντίζουμε η φιλική επιστολή στο Κύριο Μέρος να διαθέτει τα εξής χαρακτηριστικά :

- Συντομία, σαφήνεια, απλότητα, φυσικότητα, ακρίβεια, ευπρέπεια, λεπτότητα, ευγένεια.
- Λεξιλόγιο που ανταποκρίνεται σε **οικείο κώδικα επικοινωνίας**.
- Περιόδους μικρής ή μεσαίας έκτασης.
- **Ενεργητική σύνταξη**.
- Εμφατικές λέξεις και φράσεις στα σημεία εκείνα που ο επιστολογράφος θέλει να δώσει έμφαση.
- Χρήση **ενεστώτα ή μέλλοντα** προκειμένου να επιτευχθεί η αμεσότητα.
- Θετική σύνταξη για απόψεις που υποστηρίζει ο πομπός – αποστολέας κι αρνητική για ανασκευή ή κατάρριψη μιας άποψης από τον πομπό .

Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν πρέπει να χρησιμοποιούμε εκφράσεις που δεν αρμόζουν στον γραπτό λόγο, καθώς η επιστολή που καλούμαστε να γράψουμε αποτελεί μέρος της γραπτής εξέτασής μας και θα βαθμολογηθούμε γι' αυτό.

Ξεκινάμε τη συγγραφή της παραγωγής λόγου, παραθέτοντας τις ιδέες που ήδη έχουμε στο πρόχειρο, τηρώντας τη δομή της έκθεσης. Προσέχουμε να απαντάμε με ακρίβεια και σαφήνεια στα ζητούμενα που ήδη έχουμε εντοπίσει στην εκφώνηση.

Βήμα 7:

Γράφουμε τον **Επίλογο**. Αναφέρουμε τα συμπεράσματά μας αποφεύγοντας την ανούσια επανάληψη. Το κομμάτι αυτό αποτελεί **περιεκτική ανακεφαλαίωση** κατά την οποία ο επιστολογράφος εκφράζει την **ελπίδα του πως θα βρει ανταπόκριση το γράμμα του**, έχει

συγκρατημένη **αισιοδοξία** ή καλεί τον /την αποδέκτη της επιστολής: να συμμεριστεί, να κατανοήσει, να ευαισθητοποιηθεί, να ανταποκριθεί έμπρακτα, να αναλάβει πρωτοβουλίες, να κινητοποιήσει φορείς.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Είμαι σίγουρος ότι, αν ακολουθήσεις τις συμβουλές μου, θα κάνεις ευχάριστες βόλτες στην πόλη σου! Περιμένω με ανυπομονησία το επόμενο γράμμα σου.

Βήμα 8:

Στην κάτω δεξιά πλευρά κλείνουμε την επιστολή μας μ' ένα χαιρετισμό (**αποφώνηση / επιφώνηση**), πάλι ανάλογα με το πρόσωπο στο οποίο απευθυνόμαστε, χωρίς όμως μετά να ακολουθεί σημείο στίξης. **ΠΡΟΣΟΧΗ!** Δεν υπογράφουμε **ποτέ** με τα προσωπικά μας στοιχεία, καθώς υπάρχει κίνδυνος μηδενισμού του γραπτού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Φιλικά

Με αγάπη / Με πολλή αγάπη

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Βήμα 9: Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι άλλα λάθη.

Χρήσιμες φράσεις για φιλικές επιστολές

Τρόποι έναρξης της επιστολής

Επικαλούμαστε τους δεσμούς φιλίας που μας ενώνουν :

- Περίμενα πώς και πώς τη στιγμή αυτή, που πάνω σε μια κόλλα χαρτί θα ξεδιπλώσω τις σκέψεις μου σ' έναν άνθρωπο που είμαι σίγουρος /η πως θα με καταλάβει.
- Σου γράφω γνωρίζοντας πως μπορείς να καταλάβεις τις ανησυχίες μου.

Επικαλούμαστε με φυσικότητα το ήθος του παραλήπτη

- Σου γράφω, γιατί γνωρίζω πως κι εσύ ανησυχείς/προβληματίζεσαι για το θέμα αυτό.
- Θα 'θελα να μοιραστώ μαζί μ' ένα πραγματικό/ή φίλο/η κάποιες σκέψεις.
- Εμπιστεύομαι την κρίση σου/την άποψή σου και θα ' θελα την κριτική σου.

Ανάλογα κάνουμε επίκληση στο ήθος του αποστολέα

- Γνωρίζεις πόσο με προβληματίζει / με ανησυχεί το θέμα...
- Ξέρεις πόσο σημαντικό ήταν πάντοτε για μένα να.....

Συνδέουμε τις απόψεις του αποστολέα με αυτά του παραλήπτη

- Είμαι βέβαιος/η πως συμφωνείς μαζί μου ότι...
- Οι αντιρρήσεις σου και οι θέσεις σου στο συγκεκριμένο θέμα μου είναι γνωστές, επέτρεψέ μου, όμως, να...

Εκφράζουμε την επιθυμία μας

- Αναμένω με αγωνία την απάντησή σου.
- Θα με ενδιέφερε πολύ η δική σου άποψη .

B. Τυπική - Επίσημη επιστολή

Βήμα 1:

Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης **αργά** και με **προσοχή** διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα υπογραμμίζουμε. Παράλληλα, εντοπίζουμε και κυκλώνουμε το **κειμενικό είδος**, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Σε μια **επιστολή** που στέλνετε στο δήμαρχο της πόλης σας ως εκπρόσωπος του σχολείου σας με αφορμή την απεργία των εργαζομένων στον τομέα της καθαριότητας **να εκφράσετε τη δυσαρέσκειά σας** για την κατάσταση που επικρατεί και **να τονίσετε την αναγκαιότητα άμεσης λήψης μέτρων**.

Βήμα 2:

Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα σύντομο σχεδιάγραμμα, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράψουμε από τρία έως τέσσερα επιχειρήματα προς απάντηση του κάθε ζητούμενου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Δυσαρέσκεια εξαιτίας των προβλημάτων:

- έντονη δυσοσμία
- κίνδυνος για τη δημόσια υγιεινή
- εμφάνιση τρακτικών και γάτες που σκίζουν τις σακούλες
- άσχημη εικόνα της πόλης μας για τους τουρίστες

Βήμα 3:

A. Επάνω, στο δεξί μέρος της σελίδας μας γράφουμε τον τόπο (όπου βρισκόμαστε) και την ημερομηνία διαχωρίζοντάς τα με κόμματα.

π.χ.

Αθήνα, 22 Σεπτεμβρίου 2018

B. ΠΡΟΣΟΧΗ !!!! : Στην περίπτωση που η επιστολή θα σταλεί υπό τη μορφή ηλεκτρονικού μηνύματος (e-mail) ακολουθούμε την εξής δομή:

Από : .....@ ..... .gr.

Προς : .....@ ..... .gr.

Θέμα : Καθαριότητα του Δήμου

Αθήνα, 22 Σεπτεμβρίου 2018

Βήμα 4:

Στο πάνω αριστερό μέρος της σελίδας, μία σειρά κάτω από τον τόπο και την ημερομηνία, γράφουμε την προσφώνηση (φράση με την οποία απευθυνόμαστε στον παραλήπτη της επιστολής), μετά από την οποία βάζουμε **ΠΑΝΤΑ ΚΟΜΜΑ!**

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Αξιότιμε κύριε/α,

Αξιότιμε Κύριε Διευθυντά,

Έντιμε κύριε Υπουργέ,

Αξιότιμα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου,

Βήμα 5:

Γράφουμε τον **Πρόλογο**. Αναφερόμαστε στην **αφορμή** για τη σύνταξη της επιστολής και δηλώνουμε τον **στόχο** του επιστολογράφου. Ειδικότερα, όταν αρχίζουμε μια **επίσημη επιστολή**, επειδή εμείς γνωρίζουμε την ταυτότητα του δέκτη, αλλά πιθανότατα αυτός δε μας γνωρίζει, ούτε έχουμε προσωπική σχέση μαζί του και είναι ξεκάθαρος στο μυαλό μας ο σκοπός της επιστολής μας, αναφερόμαστε στο ποιοι είμαστε και στον στόχο για τον οποίο γράφουμε στο συγκεκριμένο πρόσωπο. Παράλληλα, δηλώνουμε και το θέμα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ως μαθητές και ως κάτοικοι αυτής της πόλης που προβληματίζονται από την παρατεταμένη απεργία των εργαζομένων στον τομέα της καθαριότητας, απευθυνόμαστε σε εσάς ως το αρμόδιο πρόσωπο που πρέπει να ενεργήσει, ώστε να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση του απαράδεκτου αυτού φαινομένου.

Βήμα 6:

Γράφουμε το **Κύριο Μέρος**. Σε αυτό το μέρος της επιστολής εκθέτουμε, αναλύουμε τις απόψεις μας και τις στηρίζουμε με επιχειρήματα, διαπιστώσεις, παραδείγματα, μαρτυρίες.

Φροντίζουμε το ύφος της επίσημης επιστολής στο Κύριο Μέρος να διαθέτει τα εξής χαρακτηριστικά :

- Είναι **τυπικό κι επίσημο**
- **Συνδυάζει την ενεργητική και την παθητική σύνταξη**
- Διακρίνεται από **προσεγμένο λεξιλόγιο**
- Διατηρείται σε **υψηλό επίπεδο ευγένειας και καλλιέργειας**.
- Εκφέρεται σε **β' πληθυντικό** και **γ' ενικό ή πληθυντικό πρόσωπο**
- Σαφήνεια- Συντομία - Ακρίβεια και Τεκμηρίωση - Καλοπροαίρετη διάθεση

Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν πρέπει να χρησιμοποιούμε εκφράσεις που δεν αρμόζουν στον γραπτό λόγο, καθώς η επιστολή που καλούμαστε να γράψουμε αποτελεί μέρος της γραπτής εξέτασής μας και θα βαθμολογηθούμε γι' αυτό.

Ξεκινάμε τη συγγραφή της παραγωγής λόγου, παραθέτοντας τις ιδέες που ήδη έχουμε στο πρόχειρο, τηρώντας τη δομή της έκθεσης. Προσέχουμε να απαντάμε με ακρίβεια και σαφήνεια στα ζητούμενα που ήδη έχουμε εντοπίσει στην εκφώνηση.

Βήμα 7:

Γράφουμε τον **Επίλογο**. Αναφέρουμε τα συμπεράσματά μας αποφεύγοντας την ανούσια επανάληψη. Το κομμάτι αυτό αποτελεί **περιεκτική ανακεφαλαίωση** κατά την οποία ο επιστολογράφος εκφράζει την **ελπίδα του πως θα βρει ανταπόκριση το γράμμα του**, έχει συγκρατημένη **αισιοδοξία** ή καλεί τον /την αποδέκτη της επιστολής: να συμμαρτυρήσει, να κατανοήσει, να ευαισθητοποιηθεί, να ανταποκριθεί έμπρακτα, να αναλάβει πρωτοβουλίες, να κινητοποιήσει φορείς.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Για τους παραπάνω λόγους, ευελπιστούμε ότι θα εισακουστεί το αίτημά μας για άμεση αποκομιδή των απορριμμάτων και θα γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες για την επίλυση του προβλήματος.

Βήμα 8:

Στην κάτω δεξιά πλευρά κλείνουμε την επιστολή μας μ' ένα χαιρετισμό (**αποφώνηση / επιφώνηση**), πάλι ανάλογα με το πρόσωπο στο οποίο απευθυνόμαστε, χωρίς όμως μετά να ακολουθεί σημείο στίξης. **ΠΡΟΣΟΧΗ!** Δεν υπογράφουμε **ποτέ** με τα προσωπικά μας στοιχεία, καθώς υπάρχει κίνδυνος μηδενισμού του γραπτού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Με τιμή

Μετά τιμής

Με σεβασμό

Με εκτίμηση

Βήμα 9: Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι άλλα λάθη.

Χρήσιμες φράσεις για επίσημες επιστολές

Τρόποι έναρξης της επιστολής

Στην εισαγωγή κάνουμε επίκληση στο ήθος του παραλήπτη της επιστολής

- Αποφασίσαμε να σας αποστείλουμε την παρούσα επιστολή, καθώς γνωρίζουμε το ενδιαφέρον και την μέχρι τώρα δράση σας στο χώρο/ © καθώς πιστεύουμε ότι διαθέτετε την απαραίτητη γνώση και εμπειρία, σε συνδυασμό με ιδιαίτερη ευαισθησία για το ζήτημα ...©
- Απευθυνόμαστε σε σας, επειδή πιστεύουμε ότι είστε το πιο αρμόδιο άτομο ως Δήμαρχος της περιοχής/
Πρόεδρος/ Υπουργός/ Εκπρόσωπος/ ενεργό μέλος...

Στη συνέχεια και πάλι κάνουμε επίκληση στο ήθος του παραλήπτη

- Εμπιστευόμενοι την υπευθυνότητά σας...
- Επικαλούμαστε το ήθος και την εντιμότητά σας...
- Γνωρίζοντας το ενδιαφέρον και τη μέχρι τώρα δράση σας στο χώρο..
- Πιστεύοντας ότι διαθέτετε την απαραίτητη γνώση και εμπειρία...

Ανάλογα κάνουμε επίκληση στο ήθος του αποστολέα

Ως νέοι / ως μαθητές

- ανήσυχοι για το μέλλον...
- που ενδιαφερόμαστε...

Εκφράζουμε τις προτάσεις ή τις διαμαρτυρίες μας

- Επιτρέψτε μας / θα θέλαμε / θα επιθυμούσαμε / αισθανόμαστε έντονη την ανάγκη / αισθανόμαστε ως χρέος μας...
- να εκφράσουμε / να εισηγηθούμε...
- να καταθέσουμε τις απόψεις μας / τις ενστάσεις μας / τις έντονες διαμαρτυρίες / τις διαφωνίες μας...

Παράδειγμα Τυπικής- Επίσημης Επιστολής

Σε μια επιστολή που στέλνετε στο δήμαρχο της πόλης σας ως εκπρόσωπος του σχολείου σας με αφορμή την απεργία των εργαζομένων στον τομέα της καθαριότητας **να εκφράσετε τη δυσαρέσκειά σας** για την κατάσταση που επικρατεί και **να τονίσετε την αναγκαιότητα άμεσης λήψης μέτρων.**

Αθήνα, 22 Ιουνίου 2018

Αξιότιμε κύριε Δήμαρχε,

(Θ.Π.) Ως μαθητές και ως κάτοικοι αυτής της πόλης που προβληματίζονται από την παρατεταμένη απεργία των εργαζομένων στον τομέα της καθαριότητας, απευθυνόμαστε σε εσάς ώστε να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση του απαράδεκτου αυτού φαινομένου.

(Λ) Δυστυχώς, ο μεγάλος όγκος απορριμμάτων που βρίσκεται στους κάδους προκαλεί έντονη δυσοσμία, γεγονός που εντείνεται τις ημέρες με υψηλές θερμοκρασίες. Κατά συνέπεια, τίθεται θέμα δημόσιας υγιεινής, εφόσον αυξάνονται οι πιθανότητες για εμφάνιση κάποιων μεταδοτικών ασθενειών. Θα ήθελα επίσης να σας επισημάνω ότι η εικόνα που δημιουργείται από τις σκισμένες σακούλες και η πιθανή εμφάνιση τρωκτικών είναι όχι μόνο επικίνδυνη αλλά και άκρως αντιαισθητική, ιδίως για τους τουρίστες που αντικρίζουν αυτή την εικόνα στο κέντρο της πόλης μας. **(Κ)** Για τους παραπάνω λόγους, ευελπιστούμε ότι θα εισακουστεί το αίτημά μας για άμεση αποκομιδή των απορριμμάτων και θα γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες για την επίλυση του προβλήματος.

Με εκτίμηση,

οι μαθητές του 4^{ου} Δημοτικού Σχολείου

ΑΦΗΓΗΣΗ

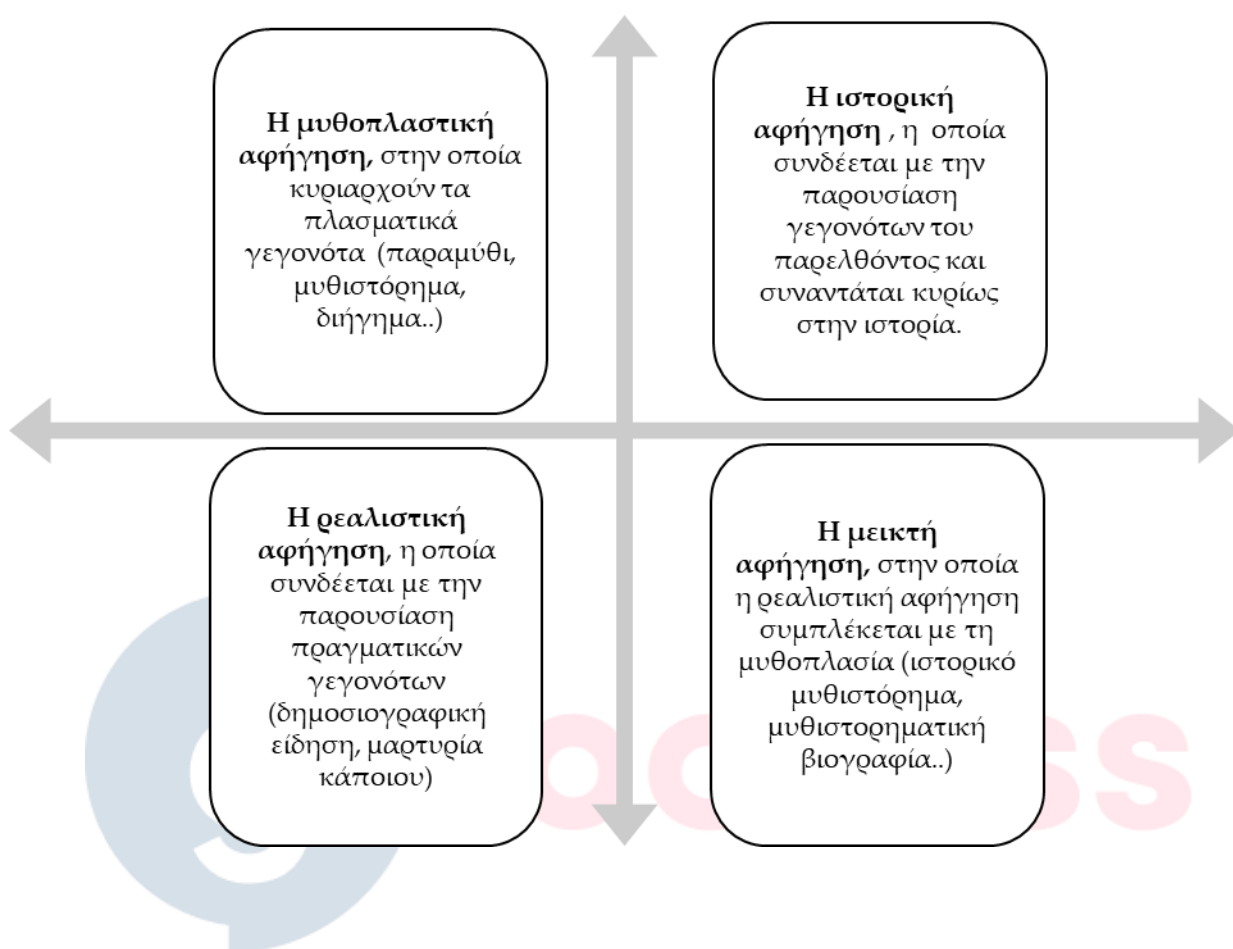
Εξετάσαμε ως τώρα ορισμένες κατηγοριοποιήσεις κειμένων με βάση τα εξωτερικά τους χαρακτηριστικά και την περίσταση επικοινωνίας τους (άρθρο, επιστολή). Ωστόσο, υπάρχουν και είδη κειμένων που κατηγοριοποιούνται με βάση τα εσωτερικά τους χαρακτηριστικά, τον τρόπο οργάνωσης πληροφοριών, τη γλωσσική μορφή τους. Δυο από τα σημαντικότερα είναι η αφήγηση και η περιγραφή.

ΟΡΙΣΜΟΣ: Αφήγηση ονομάζεται η προφορική ή γραπτή παρουσίαση μιας σειράς γεγονότων, είτε πραγματικών είτε πλασματικών (επινοημένων). Καθώς αποτελεί μια πράξη επικοινωνίας, η αφήγηση προϋποθέτει έναν πομπό (τον αφηγητή) ένα δέκτη (τον ακροατή / αναγνώστη) και ένα μήνυμα (το αφηγηματικό περιεχόμενο). Ο αφηγητής φροντίζει να δώσει τις απαραίτητες πληροφορίες για τον τόπο, το χρόνο, τα πρόσωπα και τα πιθανά αίτια των γεγονότων. Η αφήγηση οργανώνεται με άξονα το χρόνο (διαδοχή γεγονότων), αλλά τα γεγονότα ή οι καταστάσεις που εξιστορούνται συνδέονται αιτιολογικά μεταξύ τους (όσα εξιστορούνται προκύπτουν ως αποτέλεσμα άλλων).

Σκοπός της αφήγησης είναι:

- η πληροφόρηση – ενημέρωση για ένα συμβάν
- η καταγραφή και η μετάδοση προσωπικών εμπειριών
- η πρόκληση ορισμένων επιθυμητών αντιδράσεων και ενεργειών

ΕΙΔΗ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Δομή - Οργάνωση αφήγησης

Βήμα 1: Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης αργά και με προσοχή διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα υπογραμμίζουμε. Παράλληλα, εντοπίζουμε και κυκλώνουμε το κειμενικό είδος, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Να γράψετε ένα αφηγηματικό κείμενο 100-120 λέξεων στο οποίο θα αναφέρεστε σε μια εκδρομή που πραγματοποιήσατε στη φύση και σας έχει μείνει αξέχαστη.

Βήμα 2: Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα **σύντομο σχεδιάγραμμα**, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες και τη γενική αιτιολόγηση των ιδεών αυτών. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράφουμε από τρία έως τέσσερα επιχειρήματα προς απάντηση του κάθε ζητούμενου.

Βήμα 3

Ο πιο συνηθισμένος τρόπος με τον οποίο οργανώνεται και δομείται ένα αφηγηματικό κείμενο στηρίζεται στους εξής **τρεις άξονες**:

1. Πληροφορίες
2. Δράση
3. Λύση

Στη **Θεματική Περίοδο / Πρόλογο** εκθέτουμε τις πληροφορίες:

- το γεγονός (ή τα γεγονότα ή την ιστορία) που θέλουμε να αφηγηθούμε
- το λόγο για τον οποίο θέλουμε να αφηγηθούμε το γεγονός αυτό ή το σκοπό αυτής της αφήγησης
- τους ήρωες - πρόσωπα που συμμετέχουν στην αφήγηση
- το χώρο όπου εκτυλίσσονται τα γεγονότα
- το χρόνο κατά τον οποίο διαδραματίζονται

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Τον περασμένο Μάιο (**χρόνος**) αποφασίσαμε με τους γονείς μου και τα αδέρφια μου (**πρόσωπα**) να πραγματοποιήσουμε μια εκδρομή με τον «Οδοντωτό» (**γεγονός**), το τρενάκι που διασχίζει το φαράγγι του Βουραϊκού από τα Καλάβρυτα προς το Διακοπτό (**χώρος**).

Βήμα 4

Στις Λεπτομέρειες / Κυρίως Θέμα παρουσιάζουμε τη δράση:

- **την αφετηρία** – **έναρξη** της ιστορίας / αφήγησης (από ποιο γεγονός ή κατάσταση ξεκίνησε η ιστορία που θα αφηγηθούμε)
- **την εξέλιξη** της ιστορίας / αφήγησης (πώς εξελίχθηκαν τα γεγονότα, με ποια σειρά και με ποια σχέση μεταξύ τους)
- **την έκβασή – το αποτέλεσμα – την κατάληξη** της ιστορίας / αφήγησης (πώς δηλαδή τελείωσε η ιστορία, τι έγινε στο τέλος)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η αφετηρία μας ήταν η πόλη των Καλαβρύτων και η αξέχαστη αυτή διαδρομή διήρκεσε περίπου μία ώρα (**αφετηρία – έναρξη**). Αρχικά, περνώντας κατά μήκος του ποταμού διασχίσαμε το γραφικό χωριό της Ζαχλωρούς. Στη συνέχεια, θαυμάσαμε την πλούσια βλάστηση, όταν ο οδηγός μας επέτρεψε να κατέβουμε για δέκα λεπτά από το τρένο και να απολαύσουμε τη δροσιά σε μια όμορφη τοποθεσία (**εξέλιξη**). Πλησιάζοντας στο τέλος της διαδρομής, είχαμε την τύχη να δούμε κάποια σπάνια είδη πουλιών που μας εντυπωσίασαν (**κατάληξη**).

Βήμα 5

Στην Κατακλείδα / Επίλογο δίνουμε τη λύση:

- τη γενική εντύπωση και την κρίση μας για τα γεγονότα που εκθέσαμε
- τα συναισθήματα μας
- Πολλές φορές η κρίση του αφηγητή μπορεί να συμπίπτει με το τέλος της ιστορίας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Αναμφισβήτητα, ήταν μια από τις ομορφότερες φυσιολατρικές εξορμήσεις με την οικογένειά μου που θα μου μείνει αλησμόνητη (γενική εντύπωση – συναισθήματα)!

Βήμα 6: Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι άλλα λάθη. Αποφεύγουμε τις άχρηστες λεπτομέρειες που μπορεί να κουράσουν και να αποπροσανατολίσουν τον αναγνώστη.

Συνοχή αφηγηματικού κειμένου

Η συνοχή επιτυγχάνεται με:

α) Συνδετικές λέξεις οι οποίες κατά βάση δηλώνουν **χρονικές, αιτιολογικές σχέσεις** μεταξύ των γεγονότων, καθώς και τον **σκοπό** και τον **τόπο** που διαδραματίζονται τα γεγονότα. Τέτοιες λέξεις είναι κυρίως:

- **σύνδεσμοι, επιρρήματα ή προθετικά σύνολα που δηλώνουν χρόνο** (χρονική σειρά, ακολουθία, διάρκεια κ.λπ. των γεγονότων), π.χ. «*αρχικά, στην αρχή, πρώτα, μετά, ύστερα, κατόπιν, όταν, πριν, εντωμεταξύ, στη συνέχεια, στη διάρκεια, παράλληλα, ταυτόχρονα, στο τέλος κ.λπ.*»,
- **λέξεις ή φράσεις που δηλώνουν αιτιολογικές σχέσεις** μεταξύ των γεγονότων (σχέσεις αιτίου – αποτελέσματος), π.χ. «*επειδή, αφού, εξαιτίας, καθώς, για το λόγο αυτό, έτσι, το αποτέλεσμα ήταν, με συνέπεια να, κ.λπ.*».
- **τελικές προτάσεις:** δευτερεύουσες προτάσεις που εισάγονται με τους τελικούς συνδέσμους (*για να, να*) για να δείξουμε το **σκοπό** για τον οποίο συμβαίνουν τα γεγονότα που αφηγούμαστε.

- **τοπικά επιρρημάτα:** *απέναντι, μακριά, ανατολικά, πάνω, κάτω, μέσα..*
- **εμπρόθετους προσδιορισμούς που δηλώνουν τόπο:** *από το σχολείο, ως τη στάση, προς το σπίτι..*
- **ή επίθετα** που δηλώνουν τόπο για να δείξουμε τον τόπο όπου διαδραματίζεται η ιστορία: *νησιώτικος, διπλανός, αντικριστός, γειτονικός..*
- **Αλλά και άλλες συνδετικές λέξεις ή φράσεις που δηλώνουν:**
  - **γενικευτική ή ειδικότερη αναφορά**, π.χ. *«γενικότερα, ειδικότερα, πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στο, κ.λπ.»*,
  - **προσθήκη / συμπλήρωση / πρόσθεση**, π.χ. *«επίσης, και, επιπλέον, παράλληλα, ακόμη, στην αρχή, στη συνέχεια, κ.λπ.»*,
  - **αντίθεση**, προκειμένου να αποδώσουν τις τυχόν αντιθετικές σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ των γεγονότων της περιγραφής, π.χ. *«όμως, ωστόσο, αλλά, αντίθετα, παρόλα αυτά, κ.λπ.»*,
  - **επεξήγηση**, π.χ. *«δηλαδή, με άλλα λόγια, για να γίνω σαφέστερος, κ.λπ.»*,
  - **υπόθεση – προϋπόθεση**, π.χ. *«αν, άμα, με την προϋπόθεση ότι, σαν, κ.λπ.»*,
  - **παράδειγμα**, π.χ. *«για παράδειγμα, λόγου χάρη, κ.λπ.»*,
  - **βεβαίωση**, π.χ. *«βέβαια, φυσικά, αναμφισβήτητα, κ.λπ.»*,
  - **έμφαση**, π.χ. *«και κυρίως, κατά κύριο λόγο, πρέπει να τονιστεί, κ.λπ.»*
  - **τελικό συμπέρασμα - ανακεφαλαίωση**, προκειμένου να διατυπώσουμε κρίσεις σχετικές με κάποια συμπεράσματα που προκύπτουν από τη διαδικασία της αφήγησης, π.χ. *«το*

συμπέρασμα που προκύπτει, λοιπόν, από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα, συμπερασματικά, κ.λπ.»).

- β) Επανάληψη (αναδίπλωση) μιας λέξης ή φράσης που προαναφέρθηκε (π.χ. «[...] και μετά τον χτύπησε. Τον χτύπησε τόσο δυνατά ώστε ...»).
- γ) Επανάληψη (αναδίπλωση) της λέξης που προσδιορίζει την ιστορία της αφήγησης ή είναι η ίδια η ιστορία (το γεγονός) + κάποιο προσδιοριστικό (αντωνυμία), π.χ. αν η αφήγηση αναφέρεται σε ένα ατύχημα: «[...] Η ιστορία αυτή ... / Το γεγονός αυτό... / Το ατύχημα αυτό...».
- δ) Τη χρήση συνώνυμων ή συγγενικών λέξεων ή φράσεων για κάποια λέξη που προαναφέρθηκε ή που είναι λέξη-κλειδί + κάποιο προσδιοριστικό (αντωνυμία), π.χ. αν η ιστορία αναφέρεται σε κάποιο «ατύχημα» μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη φράση «ατυχές περιστατικό» («[...] Ένα τέτοιο ατυχές περιστατικό ...»).

Γλώσσα αφηγηματικού κειμένου

- Κύριο γνώρισμα της αφήγησης είναι, όπως προαναφέρθηκε, **οι συνδετικές λέξεις ή φράσεις** που δείχνουν τη **χρονική σειρά-συνάφεια** των γεγονότων (π.χ. «*αρχικά, ύστερα, κατά τη διάρκεια, εκείνη τη στιγμή*» κ.λπ.), αλλά και την **αιτιολογική τους σχέση** (π.χ. «*επειδή, αφού, εξαιτίας, καθώς*» κ.λπ.)
- **Τα ρήματα στην αφήγηση.** Το αφηγηματικό κείμενο, επειδή αποτελεί εξιστόρηση της δράσης κάποιων προσώπων-ηρώων, εμπεριέχει **δράση και εξέλιξη** και γ' αυτό αξιολογεί πολύ το ρήμα.

- Χρησιμοποιεί, έτσι, κυρίως **ρήματα δράσης** (τρέχω, πέφτω, συναντώ, χτυπώ, αγωνίζομαι κ.λπ.) και **ρήματα έκφρασης σκέψεων και συναισθημάτων** (σκέφτομαι, νομίζω, αναρωτιέμαι, αισθάνομαι, νιώθω, χαίρομαι, λυπάμαι, φοβάμαι κ.λπ.).
- Σημαντικό ρόλο στην αφήγηση παίζουν και **οι χρόνοι των ρημάτων**. Τα ρήματα στην αφήγηση βρίσκονται συνήθως σε **παρελθοντικούς χρόνους (παρατατικό και αόριστο)**. Ο βασικός χρόνος της αφήγησης είναι ο **αόριστος**, αφού αυτός είναι ο χρόνος της ιστορίας και της διήγησης γεγονότων και, μέσω της συνοπτικής διάστασης που έχει, αποδίδει την ακολουθία των γεγονότων και επιταχύνει την αφήγηση. Ωστόσο, στην αφήγηση συχνά χρησιμοποιείται και ο **παρατατικός** με την εξακολουθητική διάρκεια που έχει, ο οποίος χρησιμοποιείται όταν θέλουμε να δώσουμε μεγαλύτερη διάρκεια στα γεγονότα που αφηγούμαστε.
- Μερικές φορές, όμως, ο πομπός επιλέγει τον **ιστορικό/δραματικό ενεστώτα** ή ακόμη και το **μέλλοντα** για να αφηγηθεί γεγονότα που συνέβησαν στο παρελθόν. Όταν χρησιμοποιεί τον **ενεστώτα** επιθυμεί να φέρει το γεγονός πιο κοντά στη χρονική στιγμή της αφήγησης και να κάνει το λόγο του πιο άμεσο, παραστατικό και ζωντανό, ενώ χρησιμοποιεί το **μέλλοντα** για να αφηγηθεί γεγονότα που έγιναν μετά από κάποια άλλα που ήδη έχει παρουσιάσει σε παρελθοντικούς χρόνους ή σε ενεστώτα.

- Μέσα στην αφήγηση μπορεί να υπάρχουν κι άλλοι εκφραστικοί τρόποι. Μπορεί να υπάρχει **διάλογος** ή **εσωτερικός μονόλογος** των ηρώων, ο οποίος κυρίως δείχνει τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις αντιδράσεις τους, κάνοντας την αφήγηση πιο άμεση και ζωντανή. Μπορεί, επίσης, να υπάρχει και **περιγραφή**, η οποία είναι απαραίτητη για να παρουσιαστεί ο «χώρος» της αφήγησης ή τα πρόσωπα και τα χαρακτηριστικά των ηρώων, κάνοντας έτσι την αφήγηση **πιο παραστατική**.

Η οπτική γωνία στην αφήγηση

Σε μια αφήγηση δεν μπορούμε να συμπεριλάβουμε όλα τα γεγονότα που συνέβησαν. Αναγκαστικά γίνεται μία επιλογή γεγονότων, η οποία εξαρτάται από την οπτική γωνία του προσώπου που κάνει την αφήγηση, δηλαδή είναι ανάλογη με τη γνώση του για τα γεγονότα (άμεση ή έμμεση), τη συναισθηματική του φόρτιση, τον τρόπο που σκέφτεται, το αποτέλεσμα που επιδιώκει κτλ.

Γλωσσικά στοιχεία της αφήγησης

Ύφος της αφήγησης	Σύνταξη	Ρηματικό πρόσωπο	Λεξιλόγιο
επίσημο τυπικό σοβαρό επιστημονικό (σε υπηρεσιακές αναφορές, ιστορικά κείμενα, καταθέσεις κ.α.)	συνήθως υποτακτική σύνδεση των προτάσεων και μακροπερίοδος λόγος	- γ' ενικό - α' πληθυντικό - γ' πληθυντικό	- επεξεργασμένο λεξιλόγιο -αναφορική λειτουργία της γλώσσας

άμεσο οικείο καθημερινό λογοτεχνικό (σε λογοτεχνικά κείμενα, επιστολές σε οικεία πρόσωπα κ.α.)	συνήθως παρατακτική σύνδεση ή ασύνδετο σχήμα και μικροπερίοδος λόγος	- α' ενικό - α' πληθυντικό	- χρήση ιδιωματικών τύπων και καθημερινών/προφορικών εκφράσεων - ποιητική λειτουργία της γλώσσας
---	--	-------------------------------	---

Πρακτικές οδηγίες

- Αφηγούμαι ένα περιστατικό που μ' ενδιαφέρει και προσπαθώ να κεντρίσω το ενδιαφέρον του αναγνώστη
- Οργανώνω την αφήγησή μου καθορίζοντας τα βασικά της στοιχεία (τόπος, χρόνος, χαρακτήρες και τρόπος που αλληλεπιδρούν)
- Οργανώνω την κλιμάκωση της αφήγησής μου και την τελική έκβασή της.
- Αποφεύγω τις άχρηστες λεπτομέρειες που μπορεί να κουράσουν και να αποπροσανατολίσουν τον αναγνώστη. Επιλέγω μόνο όσες λεπτομέρειες εξυπηρετούν το σκοπό της αφήγησής μου.
- Προσέχω το χρόνο των ρημάτων και τη συνέπειά μου ως προς τη χρήση του.
- Αποφεύγω τις επαναλήψεις ρημάτων και προσπαθώ να χρησιμοποιήσω πλούσιο λεξιλόγιο.

Ερωτήσεις κλειδιά

- Ποιο είναι το γεγονός της αφήγησης;
- Πού συνέβη; Πότε συνέβη;
- Κάτω από ποιες συνθήκες συνέβη; (πώς) – τι το προκάλεσε;
- Ποια άλλα πρόσωπα συμμετείχαν;
- Τι αξίζει να συμπεριλάβω στην αφήγησή μου;
- Ποια ήταν η δική μου συμμετοχή σε ο, τι συνέβη;
- Ποια ήταν η τελική έκβαση και οι συνέπειές της ;
- Ποια είναι τα συναισθήματα- σκέψεις –εντυπώσεις που μου προκάλεσε;

Ενδεικτικά παραδείγματα αφηγηματικών κειμένων

- Να αφηγηθείτε σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων μια εκδρομή που πραγματοποιήσατε στη φύση και σας έχει μείνει αξέχαστη.

Τον περασμένο Μάιο αποφασίσαμε με τους γονείς μου και τα αδέρφια μου να πραγματοποιήσουμε μια εκδρομή με τον «Οδοντωτό», το τρενάκι που διασχίζει το φαράγγι του Βουραϊκού από τα Καλάβρυτα προς το Διακοπτό. Η αφετηρία μας ήταν η πόλη των Καλαβρύτων και η αξέχαστη αυτή διαδρομή διήρκεσε περίπου μία ώρα. Αρχικά, περνώντας κατά μήκος του ποταμού διασχίσαμε το γραφικό χωριό της Ζαχλωρούς. Στη συνέχεια, θαυμάσαμε την πλούσια βλάστηση, όταν ο οδηγός μας επέτρεψε να κατέβουμε για δέκα λεπτά από το τρένο και να απολαύσουμε τη δροσιά σε μια όμορφη τοποθεσία. Πλησιάζοντας στο τέλος της διαδρομής, είχαμε την τύχη να δούμε κάποια σπάνια είδη πουλιών που μας εντυπωσίασαν. Αναμφισβήτητα, ήταν μια από τις ομορφότερες φυσιολατρικές εξορμήσεις με την οικογένειά μου που θα μου μείνει αλησμόνητη!

- *Να αφηγηθείτε σε ένα κείμενο 100-120 λέξεων ένα περιστατικό που σας έκανε εντύπωση.*

Τα περασμένα Χριστούγεννα θα μου είναι πραγματικά αξέχαστα. Από την αρχή των εορτών αναρωτιόμουν εάν τελικά υπάρχει ο Αϊ – Βασίλης και τι δώρο θα μου έφερνε. Κάθε μέρα, μιλώντας με τη μητέρα, έλεγα ότι πλέον είμαι μεγάλος για τέτοια παραμύθια. Το βράδυ, λοιπόν, της Πρωτοχρονιάς έμεινα άγρυπνος, περιμένοντας να ακούσω κάποιο θόρυβο από το σαλόνι. Ήταν πια ξημερώματα. Με τον πρώτο τριγμό πετάχτηκα από το κρεβάτι και αυτό που είδα ήταν αιφνιδιαστικό. Ήταν ο Αϊ – Βασίλης που άφηνε το καινούριο μου ποδήλατο δίπλα από το δέντρο. Του μιλούσα και έδειχνε ξαφνιασμένος. Δυστυχώς, έφυγε αμέσως γιατί είχε πολλή δουλειά για ένα βράδυ. Τον συμπάθησα πολύ, γιατί έφυγε δεν έκανε επίδειξη το έλκηθρο του αλλά προτίμησε να βγει από την πόρτα. Αφήστε που είχε και το ίδιο, αστείο κενό ανάμεσα στα μπροστινά δόντια με τον μπαμπά...

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Εξετάσαμε ως τώρα ορισμένες κατηγοριοποιήσεις κειμένων με βάση τα εξωτερικά τους χαρακτηριστικά και την περίσταση επικοινωνίας τους (άρθρο, επιστολή). Ωστόσο, υπάρχουν και είδη κειμένων που κατηγοριοποιούνται με βάση τα εσωτερικά τους χαρακτηριστικά, τον τρόπο οργάνωσης πληροφοριών και τη γλωσσική μορφή τους. Δυο από τα σημαντικότερα είναι η αφήγηση και η περιγραφή.

ΟΡΙΣΜΟΣ: Περιγραφή είναι η προσπάθεια να αναπαραστήσουμε, μέσα από το λόγο (γραπτό ή προφορικό) ή και με κινήσεις, κάποιο χώρο-τοπίο, πρόσωπο, αντικείμενο, φαινόμενο. Η περιγραφή ως είδος κειμένου συνδέεται κυρίως με το **χώρο**, γι' αυτό και ονομάζεται «**τέχνη του χώρου**», καθώς αναπαριστά τα πράγματα μέσα στο πλαίσιο ενός **πραγματικού** (π.χ. περιγραφή ενός τοπίου) ή **συμβολικού χώρου** (π.χ. περιγραφή της κατάστασης που επικρατεί μέσα στην σχολική τάξη). Κάθε περιγραφή έχει το «**υποκείμενό**» της, δηλαδή τον παρατηρητή που περιγράφει, και το «**αντικείμενό**» της, δηλαδή αυτό που περιγράφεται. Στην περιγραφή ο πομπός («υποκείμενο» της περιγραφής) επιδιώκει, επιλέγοντας κατάλληλες και επαρκείς λεπτομέρειες, να αποδώσει με πιστότητα τα ιδιαίτερα γνωρίσματα και χαρακτηριστικά του περιγραφόμενου αντικειμένου («αντικείμενο της περιγραφής»), ώστε ο δέκτης να σχηματίσει μια ολοκληρωμένη και σαφή εικόνα γι' αυτό. Με τον τρόπο αυτό ο συντάκτης ενός περιγραφικού κειμένου προσπαθεί να **ευαισθητοποιήσει**, να **πείσει**, να **ψυχαγωγήσει** τον αναγνώστη ή ακροατή κ.ά.

ΤΥΠΟΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ

Η περιγραφή διακρίνεται σε :

A) Αντικειμενική: Είναι το περιγραφικό κείμενο που περιορίζεται στην τυπική παρουσίαση της εικόνας ενός αντικειμένου, όπως είναι αυτό στην πραγματικότητα.

· Αυτός που περιγράφει **αποφεύγει να αναμειχθεί προσωπικά ή να δηλώσει τη στάση, τη διάθεσή του** απέναντι σε αυτό που περιγράφει. Έτσι, **απουσιάζουν τα σχόλια, η διατύπωση κάποιας γνώμης ή η έκφραση συναισθημάτων** (π.χ τα πολύχρωμα λουλούδια του κήπου....)

· Η **γλώσσα είναι τυπική** και χαρακτηρίζεται από **ακρίβεια στις εκφράσεις**. Το **ύφος είναι ουδέτερο, ψυχρό**.

· Κυριαρχεί το **γ' πρόσωπο** (ενικό ή πληθυντικό) και η **παθητική σύνταξη**.

· Η αντικειμενική περιγραφή χρησιμοποιείται σε **πληροφοριακά κείμενα** (π.χ εγκυκλοπαίδειες, τεχνικά εγχειρίδια, ρεπορτάζ, δελτία καιρού, ενημερωτικά φυλλάδια, μικρές αγγελίες κ.α)

B) Υποκειμενική: Είναι το περιγραφικό κείμενο στο οποίο κυριαρχεί η προσωπική άποψη του συγγραφέα, όπου η εικόνα ενός αντικειμένου παρουσιάζεται ανάλογα με το πώς βλέπει και ερμηνεύει το συγκεκριμένο αντικείμενο ο συγγραφέας.

· Αυτός που περιγράφει **αναμειγνύεται προσωπικά και δηλώνει τη στάση, τη διάθεσή του** απέναντι σε αυτό που περιγράφει **παραθέτοντας σχόλια, διατυπώνοντας κάποια άποψη, εκφράζοντας συναισθήματα** (π.χ Τα υπέροχα ευωδιαστά λουλούδια του κήπου, με τα δεκάδες λαμπερά χρώματα...)

· Η **γλώσσα είναι ποιητική** χρησιμοποιούνται **μεταφορές, παρομοιώσεις** και άλλα **σχήματα λόγου** που δείχνουν τη διάθεση του συγγραφέα. Το **ύφος είναι γλαφυρό και παραστατικό**.

· Υπάρχει παρουσία **α' προσώπου** (ενικού ή πληθυντικού), καθώς είναι έντονο το προσωπικό – βιωματικό στοιχείο.

· Η υποκειμενική περιγραφή χρησιμοποιείται κατά κανόνα στη λογοτεχνία.

ΓΕΝΙΚΗ ΔΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ

Το κείμενο μιας περιγραφής συνήθως ακολουθεί μια πορεία **από κάτι γενικό προς τα πιο συγκεκριμένα χαρακτηριστικά** του περιγραφόμενου αντικειμένου. Με άλλα λόγια, κινούμαστε **από μέσα προς τα έξω**.

Βήμα 1^ο

Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης αργά και με προσοχή διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα **υπογραμμίζουμε**. Παράλληλα, εντοπίζουμε και **κυκλώνουμε το κειμενικό είδος**, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού.

Βήμα 2^ο

Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα σύντομο **σχεδιάγραμμα**, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες και τη γενική αιτιολόγηση των ιδεών αυτών. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράφουμε από τρία έως τέσσερα επιχειρήματα προς απάντηση του κάθε ζητούμενου.

Βήμα 3^ο

Στη **Θεματική περίοδο / Πρόλογο** αναφέρω το αντικείμενο που θα περιγράψω, παρουσιάζω τη σχέση μου με αυτό και το λόγο που με παρακίνησε να το περιγράψω.

Βήμα 4°

Στις **Λεπτομέρειες / Κυρίως Θέμα** παρουσιάζω τα ειδικά γνωρίσματα του περιγραφόμενου αντικειμένου. Ειδικότερα, επιλέγω τα σημαντικότερα γνωρίσματα, τα ιεραρχώ και τα οργανώνω κινούμενος από τα γενικότερα προς τα ειδικότερα. Είναι απαραίτητη η **ακρίβεια** και η **σαφήνεια** στο λόγο, ώστε οι πληροφορίες να είναι **εύστοχες** και **επαρκείς**.

Βήμα 5°

Στην **Κατακλείδα / Επίλογο** εκφράζω μια γενική εντύπωση για το περιγραφόμενο αντικείμενο και δηλώνω τα **συναισθήματά** μου.

Βήμα 6°

Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι άλλα λάθη. Αποφεύγουμε τις άχρηστες λεπτομέρειες που μπορεί να κουράσουν και να αποπροσανατολίσουν τον αναγνώστη.

Και κάποιες πιο πρακτικές οδηγίες.....

Περιγραφή τοπίου

Βήμα 1°

Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης αργά και με προσοχή διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα **υπογραμμίζουμε**. Παράλληλα, εντοπίζουμε και **κυκλώνουμε το κειμενικό είδος**, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού.

Βήμα 2ο

Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα σύντομο **σχεδιάγραμμα**, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες και τη γενική αιτιολόγηση των ιδεών αυτών. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράφουμε από τρία έως τέσσερα επιχειρήματα προς απάντηση του κάθε ζητούμενου.

Βήμα 3ο

- Συνήθως ξεκινάμε με έναν γενικό χαρακτηρισμό του τοπίου , ώστε να αποδώσουμε την ταυτότητά του (γραφικό ,γαλήνιο, επιβλητικό , εντυπωσιακό...)
- Ορίζουμε τη θέση του και τι υπάρχει γύρω του

Βήμα 4ο

- Δίνουμε κάποιες πληροφορίες για το χώρο (ιστορικές ή μυθολογικές...)
- Προχωρούμε στη λεπτομερή περιγραφή
  - φυσικού περιβάλλοντος
  - των κτηρίων και των άψυχων αντικειμένων
  - των ανθρώπων (κίνηση, ζωή σε διάφορες ώρες και εποχές)
- Εκφράζουμε προσωπικά συναισθήματα και σκέψεις για την αξία , τη χρησιμότητα και τα οφέλη του

Βήμα 5ο

Καταλήγουμε σε γενικά συμπεράσματα, εντυπώσεις ,σκέψεις (και άλλων).

Βήμα 6ο

Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι άλλα λάθη. Αποφεύγουμε τις άχρηστες λεπτομέρειες που μπορεί να κουράσουν και να αποπροσανατολίσουν τον αναγνώστη.

Η περιγραφή τοπίου ακολουθεί πορεία από τις γενικές εικόνες στις πιο λεπτομερειακές. Μπορεί να οργανωθεί με βάση ένα σταθερό σημείο περιγραφής, όταν ο δημιουργός της μένει ακίνητος και από εκεί περιγράφει το χώρο. Όταν το σημείο περιγραφής δεν είναι σταθερό, η περιγραφή μπορεί να κινηθεί από τα μακρινά στα κοντινά, από βόρεια προς νότια, από πάνω προς κάτω και αντίστροφα.

Παράδειγμα

Πάντα θα κρατώ χαραγμένη στη μνήμη μου το μέρος που έκανα τα καλοκαιρινά μου μπάνια ως παιδί. Είναι μια απομονωμένη παραλία στο Σούνιο. Ακόμη και τους θερινούς μήνες είναι ελάχιστοι οι λουόμενοι που την επισκέπτονται, καθώς απέχει αρκετά από τον κεντρικό δρόμο. Παντού γύρω υπάρχει πυκνή βλάστηση από πεύκα, κουκουναριές και αλμυρίκια. Η άμμος είναι τόσο ψιλή, που δύσκολα κάποιος μπορεί να περπατήσει πάνω της. Το χρώμα της θάλασσας έχει μια βαθιά μπλε απόχρωση και το νερό της είναι τόσο καθαρό που διακρίνονται τα πάντα στον βυθό. Στον ορίζοντα φαίνεται η Μακρόνησος και θαρρεί κανείς πως η απόσταση είναι τόσο μικρή, που καταφέρνει να τη φτάσει με κολύμπι μιας ανάσας. Παρόλο που ξέρω πως κάτι τέτοιο είναι αδύνατο, θα συνεχίζω να ονειρεύομαι πως κάποτε θα τα καταφέρω, κι αν όχι με μια ανάσα, έστω με αναπνευστήρα!

Χρήσιμες λέξεις και φράσεις

Επίθετα: κεντρικός, πυκνός, καθαρός, μικρός, απομονωμένος

Ουσιαστικά: δρόμος, θάλασσα, άμμος, παραλία, χρώμα, νερό, απόσταση

Επιρρήματα: γύρω, πάνω, παντού

Περιγραφή κτηρίου

Κατά την περιγραφή προσπαθούμε να αποδώσουμε την εικόνα κάποιου συγκεκριμένου χώρου/κτίσματος :

- **αντικειμενικά** , δίνοντας πληροφορίες για την όψη του, τη θέση του, τις διαστάσεις του κ.λπ.
- **υποκειμενικά** , μιλώντας για την εντύπωση, τα συναισθήματα που μας προκαλεί, την ατμόσφαιρα που κυριαρχεί εκεί, τις απόψεις ή τις ιδέες που έχουμε για το χώρο ή το κτήριο κ.λπ.

Στην περιγραφή , λοιπόν , κάποιου κτηρίου, συνήθως αναφέρονται κατά σειρά :

Βήμα 1°

Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης αργά και με προσοχή διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα **υπογραμμίζουμε**. Παράλληλα, εντοπίζουμε και **κυκλώνουμε το κειμενικό είδος**, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού.

Βήμα 2°

Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα σύντομο **σχεδιάγραμμα**, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες και τη γενική αιτιολόγηση των ιδεών αυτών. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράφουμε από τρία έως τέσσερα επιχειρήματα προς απάντηση του κάθε ζητούμενου.

Βήμα 3°

Η θέση του στο χώρο- δηλαδή πού ακριβώς βρίσκεται (οδός , περιοχή, πόλη ή χωριό).

Βήμα 4°

Η θέση του στο χρόνο-δηλαδή πότε κατασκευάστηκε και γενικά ποια είναι η ιστορία του.

Βήμα 5°

Προχωρώντας κατά την περιγραφή από το εξωτερικό προς το εσωτερικό του, δίνονται στοιχεία, όπως η γενική εντύπωση που προκαλεί σε κάποιον, οι τυχόν επιμέρους χώροι που διαθέτει, τα αντικείμενα που υπάρχουν εκεί και πώς είναι αυτά .

Βήμα 6°

Η εντύπωση, τα συναισθήματα και οι σκέψεις που μας δημιουργεί ο συγκεκριμένος χώρος.

Βήμα 7°

Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι άλλα λάθη. Αποφεύγουμε τις άχρηστες λεπτομέρειες που μπορεί να κουράσουν και να αποπροσανατολίσουν τον αναγνώστη.

Παράδειγμα

Ο μπαμπάς μου εργάζεται σε μια μεγάλη πολυεθνική εταιρεία που βρίσκεται στην περιοχή της Γλυφάδας. Είναι ένα ψηλό, πολώροφο και επιβλητικό κτήριο, που βρίσκεται σ' έναν από τους κεντρικότερους δρόμους, την οδό Αγγέλου Μεταξά. Φτιαγμένο από τσιμέντο, γυαλί κι ατσάλι, ξεχωρίζει από το μοντέρνο στυλ του και τα τεράστια παράθυρα που κάνουν

το εσωτερικό του ζεστό και φωτεινό. Γύρω - γύρω από το κτήριο υπάρχει ένας κήπος με πολύχρωμα λουλούδια και ξύλινα διακοσμητικά πεζούλια. Στα δεξιά της κεντρικής εισόδου μια μαρμάρινη σκάλα. Ανεβαίνοντάς την, συναντά κανείς το γραφείο του μπαμπά μου. Είναι ένας ευρύχωρος και φωτεινός χώρος, ενώ η διακόσμησή του είναι απλή και καλόγουστη. Συνεπώς, όταν πηγαίνω με τον μπαμπά μου στο χώρο εργασίας του, νιώθω τρελή χαρά, διότι εκεί αισθάνομαι θαλπωρή και ευχαρίστηση.

Χρήσιμες λέξεις και φράσεις

νεόκτιστος/-η/-ο = αυτός που έχει χτιστεί πρόσφατα, ΣΥΝ: νεόδμητος.

νεοκλασικό (το) = το κτίσμα που έχει οικοδομηθεί σύμφωνα με τα αρχιτεκτονικά πρότυπα του νεοκλασικισμού

πατροπαράδοτος/-η/-ο = αυτός που έχει κληρονομηθεί από τους προγόνους, ΣΥΝ: πατρογονικός.

διατηρητέο (το) = κτίσμα το οποίο, σύμφωνα με το υπουργείο Πολιτισμού, απαγορεύεται να κατεδαφιστεί, γιατί αποτελεί δείγμα της πολιτιστικής κληρονομιάς, έχει υψηλή καλλιτεχνική ή ιστορική αξία κ.λπ.

περίτεχνος/-η/-ο = αυτός που έχει φτιαχτεί με μεγάλη τέχνη, με γούστο και μαστοριά, ΣΥΝ: αριστοτεχνικός, καλοφτιαγμένος.

καλαίσθητος/-η/-ο = αυτός που φανερώνει καλαισθησία, λεπτό γούστο, ΣΥΝ: καλόγουστος.

περίοπτος/-η/-ο = αυτός που είναι ορατός από όλες τις πλευρές, ΣΥΝ: περίβλεπτος.

περίβολος (ο) = κατασκευή με την οποία περικλείεται ένας χώρος, ΣΥΝ: τοίχος, μάντρα, φράχτης / ο χώρος που περικλείεται από την κατασκευή αυτή, ΣΥΝ: αυλή.

περιτοίχισμα (το) = ο τοίχος που χτίζεται γύρω από ένα χώρο, ΣΥΝ: περίβολος, περίφραξη.

κιγκλίδωμα (το) = σειρά από κάγκελα, με τα οποία περιφράσσεται ένας χώρος, ΣΥΝ: κάγκελα, περίφραξη.

κανάτι (το) = θυρόφυλλο / παραθυρόφυλλο.

φεγγίτης (ο) = άνοιγμα σε ψηλό σημείο τοίχου ή στην οροφή, για να φωτίζεται και να αερίζεται κλειστός χώρος.

πρασιά (η) = χώρος, συνήθως φυτεμένος, που βρίσκεται μπροστά από κτίσμα / βραγιά.

βραγιά (η) = τμήμα κήπου φυτεμένο, που περιβάλλεται συνήθως από αυλάκι, ΣΥΝ: πρασιά.

γειτνιάζω = βρίσκομαι δίπλα / κοντά σε κάτι, ΣΥΝ: γειτονεύω, συνορεύω.

Περιγραφή προσώπου

Για την ακριβή περιγραφή ενός προσώπου αναφέρονται κατά κύριο λόγο τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του, στα οποία περιλαμβάνονται :

Βήμα 1°

Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης αργά και με προσοχή διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα **υπογραμμίζουμε**. Παράλληλα, εντοπίζουμε και **κυκλώνουμε το κειμενικό είδος**, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού.

Βήμα 2°

Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα σύντομο **σχεδιάγραμμα**, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες και τη γενική αιτιολόγηση των ιδεών αυτών. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράφουμε από τρία έως τέσσερα επιχειρήματα προς απάντηση του κάθε ζητούμενου.

Βήμα 3°

Παρουσίαση της ταυτότητας του προσώπου και της σχέσης μας με αυτό (ποιο είναι – τι είναι;).

Βήμα 4°

Τα τυπικά χαρακτηριστικά του (ύψος, χρώμα μαλλιών, σχήμα προσώπου κ.λπ.).

Βήμα 5°

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, τα οποία κάνουν το πρόσωπο να ξεχωρίζει και προσδιορίζουν τη μοναδικότητά του (π.χ μια ιδιαιτερότητα στην εμφάνισή του, στον τρόπο ομιλίας, στις κινήσεις , κάποιο σημάδι).

Βήμα 6°

Στοιχεία του χαρακτήρα (αρετές , ελαττώματα , ιδέες, αντιλήψεις).

Βήμα 7°

Τρόποι συμπεριφοράς του απέναντι στο στενό και στο ευρύτερο περιβάλλον

Βήμα 8°

Ιδιαίτερες κρίσεις, προτιμήσεις ή συνήθειές του.

Βήμα 9°

Κρίσεις ή σκέψεις για το άτομο αυτό , είτε του προσώπου που κάνει την περιγραφή είτε άλλων .

Βήμα 10°

Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι άλλα λάθη. Αποφεύγουμε τις άχρηστες λεπτομέρειες που μπορεί να κουράσουν και να αποπροσανατολίσουν τον αναγνώστη.

Ø Αυτός που κάνει την περιγραφή αποτυπώνει την προσωπική του στάση απέναντι στο περιγραφόμενο πρόσωπο και μπορεί να εκφράζει αρνητική ή θετική γνώμη γι' αυτό :

- Είτε άμεσα

-Είτε έμμεσα, υπερτονίζοντας κάποια χαρακτηριστικά του και υποτιμώντας ή αποσιωπώντας άλλα.

Παράδειγμα

Ένα από τα αγαπημένα συγγενικά μου πρόσωπα είναι η γιαγιά μου, με την οποία ανέκαθεν περνούσα πολλές ώρες καθημερινά, αφού με φρόντιζε όσο οι γονείς μου εργάζονταν. Είναι μια αδύνατη γυναίκα γύρω στα εβδομήντα, που παρά τη μεγάλη ηλικία της έχει ακμαία εμφάνιση και καλοβαλμένο παρουσιαστικό. Έχει ωοειδές πρόσωπο, το οποίο πάντα είναι χαμογελαστό και καλοσυνάτο. Τα μάτια της είναι τσακίρικά και τα γκρίζα μαλλιά της είναι αυτά που προδίδουν την ηλικία της. Δε φοράει σχεδόν ποτέ γυαλιά, παρά μονάχα όταν πλέκει για να περάσει την ώρα της. Περπατάει πάντα αγέρωχα και καμαρωτά, ενώ είναι πολύ δραστήρια και ποτέ δε δείχνει να κουράζεται. Όλα αυτά τα γνωρίσματα είναι που κάνουν τη γιαγιά μου μοναδική και με κάνουν να την αγαπώ τόσο πολύ!

Χρήσιμες λέξεις και φράσεις

ωοειδής/-ής/-ές = αυτός που έχει σχήμα αυγού, ΣΥΝ: οβάλ.

οστεώδης/-ης/-ες = λιπόσαρκος, κοκαλιάρης.

γλαυρά (μάτια) = φωτεινά, ζωηρά

τσακίρικά (μάτια) = γαλανά/ γοητευτικά.

βλοσυρό (βλέμμα) = αγριωπό, εχθρικό.

απλανές (βλέμμα) = ανέκφραστο, που δεν εστιάζεται σε κάτι συγκεκριμένο.

σαρκαστικό (χαμόγελο) = ειρωνικό, χλευαστικό, κοροϊδευτικό.

ροζιασμένα (χέρια) = γεμάτα ρόζους (ρόζος = μικρή σκληρή προεξοχή του δέρματος, κάλος).

ντελικάτο (σώμα) = λεπτό, λεπτοκαμωμένο, εύθραυστο.

αιθέριος/-α/-ο = αυτός που χαρακτηρίζεται από ανάλαφρη χάρη.

Περιγραφή ζώου – φυτού

Βήμα 1°

Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης αργά και με προσοχή διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα **υπογραμμίζουμε**. Παράλληλα, εντοπίζουμε και **κυκλώνουμε το κειμενικό είδος**, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού.

Βήμα 2°

Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα σύντομο **σχεδιάγραμμα**, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες και τη γενική αιτιολόγηση των ιδεών αυτών. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράψουμε από τρία έως τέσσερα επιχειρήματα προς απάντηση του κάθε ζητούμενου.

Βήμα 3°

- Παρουσίαση της ταυτότητας του ζώου ή του φυτού και της σχέσης μας με αυτό
- Η θέση του στο οικοσύστημα

Βήμα 4°

- Γενική εικόνα και λεπτομερής περιγραφή - ιδιαίτερα χαρακτηριστικά
- Πληροφορίες για τη ζωή και τις ιδιότητες του ζώου- για το συγκεκριμένο είδος φυτών, η σχέση του (ζώου ή φυτού) με τον άνθρωπο.
- Αξιολόγηση του ζώου ή του φυτού (πλεονεκτήματα – μειονεκτήματα) – η σχέση του με τον άνθρωπο
- Σκέψεις και συναισθήματα που μου γεννά

Βήμα 5°

Συμπεράσματα – γενική κρίση

Βήμα 6°

Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι άλλα λάθη. Αποφεύγουμε τις άχρηστες λεπτομέρειες που μπορεί να κουράσουν και να αποπροσανατολίσουν τον αναγνώστη.

Παράδειγμα

Ένα από τα πιο όμορφα και αξιοπερίεργα ζώα της θάλασσας είναι το δελφίνι. Είναι τυπικό θηλαστικό με δόντια. Το σχήμα του σώματός του είναι ιδιαίτερα υδροδυναμικό, έχει μεγάλη ταχύτητα και η ευκινησία που το διακρίνει στην κολύμβηση ενισχύεται χάρη στο λείο και άτριχο δέρμα του. Το κινητήριο όργανό του είναι η ουρά, ενώ τα θωρακικά πτερύγια ελάχιστα προωθούν το δελφίνι, χρησιμεύουν όμως ως πηδάλια για τις πλευρικές στροφές. Το υπόλοιπο σώμα, το κεφάλι και ο κορμός παραμένει άκαμπτο. Το ιδιαίτερο αυτό ζώο χαρακτηρίζεται από περιέργεια και κυρίως από μεγάλη συμπάθεια και φιλικότητα για τον άνθρωπο. Μακάρι να μου δοθεί η ευκαιρία να το μελετήσω με μεγαλύτερη προσοχή ή και ακόμη να δω κάποιο από κοντά!

Χρήσιμες λέξεις και φράσεις

Επίθετα: όμορφος, αξιοπερίεργος, ιδιαίτερος, μεγαλύτερος, λείος

Ουσιαστικά: ζώο, σώμα, κεφάλι, κορμός, άνθρωπος, ταχύτητα, δέρμα, ουρά, ευκινησία, πτερύγιο

Περιγραφή έργου τέχνης (πίνακες ζωγραφικής , γλυπτά, αρχαία αγγεία)

Βήμα 1°

Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης αργά και με προσοχή διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα **υπογραμμίζουμε**. Παράλληλα, εντοπίζουμε και **κυκλώνουμε το κειμενικό είδος**, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού.

Βήμα 2°

Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα σύντομο **σχεδιάγραμμα**, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες και τη γενική αιτιολόγηση των ιδεών αυτών. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράφουμε από τρία έως τέσσερα επιχειρήματα προς απάντηση του κάθε ζητούμενου.

Βήμα 3°

- Γενικός χαρακτηρισμός του έργου (επιβλητικό, εκφραστικό, εντυπωσιακό...)
- Πού βρίσκεται
- Πληροφορίες για τον δημιουργό του, το χρόνο και το λόγο κατασκευής του, την κατάστασή του, την ιστορική του εξέλιξη

Βήμα 4°

- Πληροφορίες για το υλικό κατασκευής , την τεχνοτροπία που υιοθετήθηκε κατά τη δημιουργία του, μέγεθος, χρώματα
- Περιγραφή του τι απεικονίζει ή τι παριστάνει:
  - ✓ Διάταξη προσώπων
  - ✓ Στάση, κίνηση, έκφραση μορφών, λεπτομέρειες σκηνικού
- Ανίχνευση των συμβολισμών

- Κρίσεις (μου αρέσει και γιατί), αισθητικές και αξιολογικές παρατηρήσεις για τον καλλιτέχνη (χειρισμός χρωμάτων και σκιάσεων, προοπτική, συμμετρία, αναλογίες)
- Σύγκριση με άλλα έργα του ίδιου καλλιτέχνη ή με ανάλογα έργα άλλων
- Σκέψεις και συναισθήματα που μου γεννά

Βήμα 5°

- Συμπεράσματα – γενική κρίση

Βήμα 6°

Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι άλλα λάθη. Αποφεύγουμε τις άχρηστες λεπτομέρειες που μπορεί να κουράσουν και να αποπροσανατολίσουν τον αναγνώστη.

Παράδειγμα

Η «Μόνα Λίζα» αποτελεί τον πιο ξακουστό πίνακα του Λεονάρντο Ντα Βίντσι. Πρόκειται για το πορτρέτο μιας Φλωρεντινής που ο ζωγράφος δούλεψε για τρία ολόκληρα χρόνια. Στον πίνακα βλέπουμε την Τζοκόντα καθισμένη, να είναι στραμμένη ελαφρώς προς τα αριστερά. Φοράει ένα σκούρο, γεμάτο πτυχώσεις ρούχο και έχει τα χέρια της σταυρωμένα μπροστά. Τα μαλλιά της πέφτουν απαλά στους ώμους της, πλαισιώνοντας ένα πρόσωπο παράξενο και εντελώς ξεχωριστό. Το μέτωπό της είναι φαρδύ, η μύτη λεπτοκαμωμένη, το πιγούνι μικρό και τριγωνικό. Το βλέμμα της μοιάζει στραμμένο προς ένα συγκεκριμένο σημείο, αλλά ταυτόχρονα ο θεατής έχει την αίσθηση ότι τα μεγάλα μάτια της τον κοιτάζουν επίμονα. Το πιο μυστηριώδες όμως είναι το χαμόγελό της. Αναμφίβολα, η Μόνα Λίζα αποτελεί έργο διαχρονικό και ένα από τα μεγαλύτερα αριστουργήματα της ζωγραφικής.

Περιγραφή σκηνών από τη ζωή (ομαδικές εκδηλώσεις)

Βήμα 1°

Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης αργά και με προσοχή διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα **υπογραμμίζουμε**. Παράλληλα, εντοπίζουμε και **κυκλώνουμε το κειμενικό είδος**, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού.

Βήμα 2°

Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα σύντομο **σχεδιάγραμμα**, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες και τη γενική αιτιολόγηση των ιδεών αυτών. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράφουμε από τρία έως τέσσερα επιχειρήματα προς απάντηση του κάθε ζητούμενου.

Βήμα 3°

- Γενικός χαρακτηρισμός (γεγονός συνηθισμένο, σπάνιο, συγκινητικό, παράξενο, ενδιαφέρον, τραγικό, κωμικό...)
- Τόπος, χρόνος (πού συνέβη, πότε...)

Βήμα 4°

- Προετοιμασίες (όταν πρόκειται για εκδηλώσεις πού οργανώνονται...)
- Αιτία, σκοπός
- Φάσεις, πρόσωπα: σκηνές, εικόνες, στιγμιότυπα, τα πρόσωπα που συμμετέχουν (τα κυριότερα)
- Συναισθήματα: ενθουσιασμός, χαρά, κατάνυξη, οργή... και πώς εκδηλώνονται (με χειρονομίες, χορούς...)
- Συνέπειες – αποτελέσματα, αν υπάρχουν
- Προσωπικές εντυπώσεις και συναισθήματα

Βήμα 5°

- Προσωπική γνώμη, κρίση, συναίσθημα

Βήμα 6°

Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι άλλα λάθη. Αποφεύγουμε τις άχρηστες λεπτομέρειες που μπορεί να κουράσουν και να αποπροσανατολίσουν τον αναγνώστη.

Παράδειγμα

Την παραμονή του Αϊ-Γιάννη τελείται στη Ρούμελη ένα παραδοσιακό έθιμο με τη συμμετοχή όλων των πολιτών. Μετά την εκκλησία, νεαροί μεταμφιέζονται με δέρμα γουρουνιού, μιμούμενοι την αρκούδα και μαυρίζουν το πρόσωπό τους με μπογιές ή κάρβουνα. Αυτή η ζεμφάνιση στη γιορτή του Αϊ-Γιάννη είναι κάτι ανάλογο των αρχαίων Σατύρων. Ονομάζουν τον Αϊ-Γιάννη Κουδονάτο, εξαιτίας του ότι οι μεταμφιεσμένοι είναι περιζωσμένοι με κουδούνια και άλλα θορυβώδη αντικείμενα. Το μεσημέρι των Θεοφανίων, όλοι οι μεταμφιεσμένοι συγκεντρώνονται στο χοροστάσι της εκκλησίας και με τραγούδια, γέλια και θόρυβο των κουδουνιών αναστατώνουν το χωριό. Περνούν από κάθε σπίτι που γιορτάζει κάποιος και οι νοικοκυρές δίνουν φιλοδώρημα, ενώ η πομπή φωνάζει «Αξιος-Αξιος». Όταν τελειώσουν οι επισκέψεις από τις ρούγες του χωριού, ακολουθεί γλέντι το οποίο διαρκεί μέχρι το ξημέρωμα.

Χρήσιμες λέξεις και φράσεις

Επίθετα: γιορτινό, παραδοσιακό, πατροπαράδοτο, χριστουγεννιάτικο, πασχαλινό, αποκριάτικο, θερινό, συμβολικό, πανηγυρικό, πολιτιστικό, τοπικό, εντυπωσιακό, θρησκευτικό, φαντασμαγορικό, μεγαλοπρεπές..

Ρήματα: τηρώ, αναβιώνω, συμβολίζω, συνηθίζω, διασώζω, οργανώνω, γιορτάζω..

Περιγραφή ενός γεγονότος

Βήμα 1°

Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης αργά και με προσοχή διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα **υπογραμμίζουμε**. Παράλληλα, εντοπίζουμε και **κυκλώνουμε το κειμενικό είδος**, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού.

Βήμα 2°

Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα σύντομο **σχεδιάγραμμα**, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες και τη γενική αιτιολόγηση των ιδεών αυτών. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράφουμε από τρία έως τέσσερα επιχειρήματα προς απάντηση του κάθε ζητούμενου.

Βήμα 3°

Ποιο είναι το γεγονός, πότε έγινε και πού

Βήμα 4°

Ποια πρόσωπα συμμετείχαν

Βήμα 5°

Ποια είναι η αιτία-αφορμή του γεγονότος ή ο σκοπός του

Βήμα 6°

Τι έγινε (πώς άρχισε-πώς εξελίχθηκε-πώς τελείωσε)

Βήμα 7°

Αποτελέσματα – συνέπειες

Βήμα 8°

Σκέψεις – συναισθήματα

Βήμα 9°

Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι άλλα λάθη. Αποφεύγουμε τις άχρηστες λεπτομέρειες που μπορεί να κουράσουν και να αποπροσανατολίσουν τον αναγνώστη.

Παρατήρηση! Όταν περιγράφουμε ένα γεγονός, χρησιμοποιούμε κυρίως παρελθοντικούς χρόνους αλλά και ιστορικό ενεστώτα, προκειμένου να δώσουμε στην περιγραφή μας ζωντάνια και αμεσότητα.

Χρησιμοποιούμε απλό ενεστώτα, στην περίπτωση που περιγράφουμε ένα γεγονός τη στιγμή ακριβώς που συμβαίνει (π.χ σε ένα δημοσιογραφικό ρεπορτάζ).

Παράδειγμα

Τον περασμένο Μάιο αποφασίσαμε με τους γονείς μου και τα αδέρφια μου να πραγματοποιήσουμε μια εκδρομή με τον «Οδοντωτό», το τρενάκι που διασχίζει το φαράγγι του Βουραϊκού από τα Καλάβρυτα προς το Διακοπτό. Η αφετηρία μας ήταν η πόλη των Καλαβρύτων και η αξέχαστη αυτή διαδρομή διήρκεσε περίπου μία ώρα. Αρχικά, περνώντας κατά μήκος του ποταμού διασχίσαμε το γραφικό χωριό της Ζαχλωρούς. Στη συνέχεια, θαυμάσαμε την πλούσια βλάστηση, όταν ο οδηγός μας επέτρεψε να κατέβουμε για δέκα λεπτά από το τρένο και να απολαύσουμε τη δροσιά σε μια όμορφη τοποθεσία. Πλησιάζοντας στο τέλος της διαδρομής, είχαμε την τύχη να δούμε κάποια σπάνια είδη πουλιών που μας εντυπωσίασαν. Αναμφισβήτητα, ήταν μια από τις όμορφότερες φυσιολατρικές εξορμήσεις με την οικογένειά μου που θα μου μείνει αλησμόνητη!

Χρήσιμες λέξεις και φράσεις

Ανατρέχουμε στη γλώσσα της αφήγησης, δίνοντας έμφασης στις λέξεις που συνδέουν **ΧΡΟΝΙΚΑ** και **ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΑ** τα γεγονότα της περιγραφής!

Περιγραφή της λειτουργίας ενός αντικειμένου

Όταν πρόκειται να περιγράψουμε τη λειτουργία ενός αντικειμένου, αναφέρουμε τα μέρη από τα οποία αποτελείται το αντικείμενο και την επιμέρους λειτουργία τους.

Όταν πρόκειται να περιγράψουμε τη διαδικασία για την κατασκευή ή τη χρήση ενός αντικειμένου, αναφέρουμε τα απαραίτητα υλικά και δίνουμε οδηγίες.

Ενδεικτικός οδηγός περιγραφής της λειτουργίας, κατασκευής και χρήσης ενός αντικειμένου.

Βήμα 1°

Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης αργά και με προσοχή διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα **υπογραμμίζουμε**. Παράλληλα, εντοπίζουμε και **κυκλώνουμε το κειμενικό είδος**, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού.

Βήμα 2°

Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα σύντομο **σχεδιάγραμμα**, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες και τη γενική αιτιολόγηση των ιδεών αυτών. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράψουμε

από τρία έως τέσσερα επιχειρήματα προς απάντηση του κάθε ζητούμενου.

Βήμα 3°

Είδος αντικειμένου:

- Πού το πρωτοείδατε, πότε και πώς το αποκτήσατε;
- Γενική εικόνα/εντύπωση που δίνει το αντικείμενο, όταν το αντικρίζει κανείς.

Βήμα 4°

- Περιγράψω τον χώρο μέσα στον οποίο βρίσκεται, τη θέση του σε σχέση άλλα αντικείμενα.
- Τα βασικά χαρακτηριστικά του (σχήμα, χρώμα, διαστάσεις, βάρος, μέγεθος) και άλλες βασικές λεπτομέρειες.
- Πώς και πού κατασκευάζεται;
- Ποια η λειτουργία του;
- Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.
- Πού και πώς χρησιμοποιείται;

Βήμα 5°

- Συναισθήματα και σκέψεις.
- Γενική εικόνα – Ανακεφαλαίωση

Βήμα 6°

Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι

άλλα λάθη. Αποφεύγουμε τις άχρηστες λεπτομέρειες που μπορεί να κουράσουν και να αποπροσανατολίσουν τον αναγνώστη.

Παράδειγμα

Το αεροπλάνο αποτελείται από τρία μέρη. Αρχικά, το κύριο σώμα του, που λέγεται σκάφος ή αεροσκάφος, το σύστημα προώθησης και τον μηχανικό εξοπλισμό. Το σκάφος αποτελεί τον κορμό του αεροπλάνου και αποτελείται από τις πτέρυγες και την άτρακτο. Τα κλασικά αεροπλάνα, επειδή παρουσιάζουν αστάθεια στην πτήση, χρησιμοποιούν βοηθητικές πτερυγικές επιφάνειες στην πίσω άκρη της ατράκτου. Αυτές αποτελούνται από τις οριζόντιες σταθερές πτέρυγες που δίνουν ευστάθεια, για να μην αναποδογυρίσει το αεροπλάνο και τις κάθετες σταθερές για να μη γυρίζει γύρω - γύρω. Η άτρακτος αποτελεί το βασικό τμήμα του σκάφους στο οποίο προσαρμόζονται και οι πτέρυγες. Στο μπροστινό μέρος αυτής υπάρχει ο θάλαμος χειρισμού και το μεγαλύτερο μέρος της χρησιμοποιείται για επιβάτες ή εμπορεύματα, αν το αεροπλάνο είναι μεταφορικό, ή για αμυντικό ή επιθετικό εξοπλισμό, αν είναι πολεμικό.

Χρήσιμες λέξεις και φράσεις

χρώμα: μαύρο, λευκό, κίτρινο, γαλάζιο, ερυθρό(κόκκινο), πορτοκαλί, πράσινο, κυανό(μπλε), ιώδες(μωβ)

σχήμα: τριγωνικό, τετράγωνο, ορθογώνιο, πολυγωνικό, κυκλικό, ελλειπτικό, κύβος, σφαιρικό, κυλινδρικό, κωνοειδές, ωσειδές, πυραμίδα

διαστάσεις: μήκος, πλάτος, ύψος, βάθος, ακτίνα

Το σχόλιο και η οπτική γωνία στην περιγραφή

Συχνά μια περιγραφή περιέχει σχόλια για τα αντικείμενα που περιγράφονται τα οποία εξυπηρετούν το σκοπό του υποκειμένου της περιγραφής, π.χ. αν περιγράφεται ένα διαμέρισμα για πώληση τα σχόλια θα συντείνουν στην εξυπηρέτηση του συγκεκριμένου σκοπού, που είναι η πώληση αυτού του διαμερίσματος.

Τα σχόλια αυτά μπορεί να είναι:

- Ως προς τη μορφή τους **άμεσα ή έμμεσα**. Όταν είναι άμεσα, διατυπώνεται ρητά κάποια γνώμη, ενώ όταν είναι έμμεσα, επιλέγονται και προβάλλονται συγκεκριμένες λεπτομέρειες του περιγραφόμενου αντικειμένου που εξυπηρετούν το σκοπό και υποδηλώνουν την οπτική γωνία του υποκειμένου της περιγραφής, π.χ. προβάλλονται οι λεπτομέρειες εκείνες που θα πείσουν τον αναγνώστη να αγοράσει το περιγραφόμενο διαμέρισμα.
- Ως προς την οργάνωση και διάρθρωσή τους μέσα στην περιγραφή, **χωριστά από την περιγραφή ή διαπλεκόμενα με αυτή**.
- Ως προς το περιεχόμενό τους, **επιδοκιμαστικά, αποδοκιμαστικά, «ουδέτερα», καυστικά** κ.λπ.
- **Προσωπικές απόψεις και γνώμες** που απορρέουν αλλά και αποκαλύπτουν **την οπτική γωνία** του υποκειμένου της περιγραφής.
- **Σημεία στίξης**. Συχνά τα σημεία στίξης δηλώνουν σχόλιο μέσα σε μια περιγραφή, π.χ. το θαυμαστικό ενδέχεται να δηλώνει θαυμασμό, κατάπληξη, τα εισαγωγικά ενδέχεται να δηλώνουν έμφαση κ.λπ.
- **Σχήματα λόγου**, όπως μεταφορές, παρομοιώσεις, υπερβολές κ.λπ.
- **Λέξεις ή φράσεις με ιδιαίτερο συγκινησιακό ή ηθικό υπόβαθρο**, οι οποίες προσδίδουν «ένταση» σε κάποιες λεπτομέρειες του περιγραφόμενου αντικειμένου.
- **Υφολογικές επιλογές**, που χρωματίζουν, όχι μόνο αισθητικά, αλλά και σημασιολογικά την περιγραφή.

- **Εικόνες**, οι οποίες στοχεύουν στη «ζωντανή» αναπαράσταση του αντικειμένου.

Η γλώσσα της περιγραφής

Στα περιγραφικά κείμενα συνήθως χρησιμοποιούνται:

- **Προσδιορισμοί του χώρου** για την τοποθέτηση του αντικειμένου σ' αυτόν (πάνω, κάτω..) που αποδίδουν τις προσωρινές, μεταβαλλόμενες ιδιότητες των περιγραφόμενων στοιχείων.
- **Ρήματα**: κυριαρχεί ο **Ενεστώτας** και κάποιες φορές ο **Παρατατικός** (εξακολουθητικοί χρόνοι), αφού τα αντικείμενα περιγράφονται έξω από τη διάσταση του χρόνου. Δεν αποκλείεται και η χρήση του **Αορίστου** κυρίως για την παράθεση πληροφοριακών στοιχείων. Χρήση ρημάτων που **δηλώνουν κατάσταση** (βλέπουμε, παρατηρούμε, διακρίνουμε, απεικονίζεται, αποτυπώνεται) τα οποία αποδίδουν τη **στατικότητα** που χαρακτηρίζει την περιγραφή.
- Χρήση του συνδετικού ρήματος «είμαι» και του βοηθητικού «έχω» τα οποία αποδίδουν χαρακτηριστικά και ιδιότητες στις λέξεις που προσδιορίζουν.
- **Χρήση επιθέτων** ανάλογα με το σκοπό και το είδος της περιγραφής
  - στην **αντικειμενική περιγραφή** τα επίθετα αποδίδουν **σταθερές ιδιότητες** του αντικειμένου ή τοποθετούν το αντικείμενο στο χώρο.
  - Στην **υποκειμενική περιγραφή** εκφράζονται **συναισθήματα, σκέψεις, σχόλια**.

Η χρήση των επιθέτων προσδίδει μεγαλύτερη ζωντάνια, παραστατικότητα αλλά και σαφήνεια στην περιγραφή και μας

βοηθά να φανταστούμε πιο εύκολα και πιο λεπτομερειακά το αντικείμενο που περιγράφεται. Αντίθετα, η απουσία τους κάνει την περιγραφή όχι μόνο λιγότερο ανάγλυφη και παραστατική, αλλά και αόριστη και ασαφή, γεγονός που μπορεί να προκαλέσει σύγχυση στον αναγνώστη. **Επομένως, τα επίθετα δεν έχουν διακοσμητικό ρόλο, αλλά δίνουν ουσιαστικές πληροφορίες στον αναγνώστη.**

· **Χρήση ουσιαστικών** για την περιγραφή των διαφόρων μερών του αντικειμένου. Μερικές φορές τα ουσιαστικά αποτελούν ειδικό λεξιλόγιο – ορολογία (ειδικοί επιστημονικοί όροι) και χρησιμοποιείται στην περίπτωση αυτή η παθητική σύνταξη, διότι έτσι τονίζεται η καθαυτό δράση (π.χ. περιγραφή μουσικού οργάνου)

· **Κυριολεκτική (δηλωτική) ή μεταφορική (συνυποδηλωτική) χρήση της γλώσσας:** ανάλογα με το σκοπό και το είδος της περιγραφής χρησιμοποιείται η γλώσσα κυριολεκτικά -σε αντικειμενικές περιγραφές- ή μεταφορικά-κυρίως σε υποκειμενικές περιγραφές.

Η **συννοχή** στην περιγραφή(πώς συνδέουμε τις προτάσεις/περιόδους μας σε μια περιγραφή):

- 1) Με τη χρήση **διαρθρωτικών λέξεων ή φράσεων**
- 2) Με τη χρήση **επιρρημάτων και προθετικών συνόλων** που δηλώνουν τόπο (αριστερά, δεξιά, πάνω, κάτω κ.ο.κ).
- 3) Με τη χρήση **συνωνύμων**
- 4) Με τη χρήση **αντωνυμιών ή την επανάληψη σημαντικών λέξεων** από την μία πρόταση/ περίοδο στην άλλη.

Η περιγραφή μέσα στην αφήγηση

Μερικές φορές, η περιγραφή και η αφήγηση συνυπάρχουν μέσα στο ίδιο κείμενο. Μάλιστα, αυτό μπορεί να παρατηρηθεί ακόμη και σε μία μόνο περίοδο.

Παραδείγματος χάριν: «Ο Νίκος, αφού επισκέφτηκε τους γονείς του, έφυγε βιαστικά με το καινούργιο του αυτοκίνητο (*αφήγηση*), ένα μαύρο Audi με γυαλιστερή επιφάνεια, μεγάλες ζάντες και σκούρα τζάμια» (*περιγραφή*).

Με την παρεμβολή μιας περιγραφής σε ένα αφηγηματικό κείμενο, ο συγγραφέας επιδιώκει τους εξής στόχους:

- Σκιαγράφηση των προσώπων της αφήγησης.
- Στήσιμο του σκηνικού μέσα στο οποίο δρουν τα πρόσωπα.
- Διευκρίνιση σημείων της αφήγησης με άμεσες ή έμμεσες πληροφορίες.
- Μετάβαση από το ένα αφηγηματικό μέρος στο άλλο.
- Επιβράδυνση της αφηγηματικής πλοκής –αφού με την περιγραφή «παγώνει» ο αφηγηματικός χρόνος– και επομένως, πρόκληση αγωνίας στον αναγνώστη / ακροατή.
- Προσφορά αισθητικής απόλαυσης.

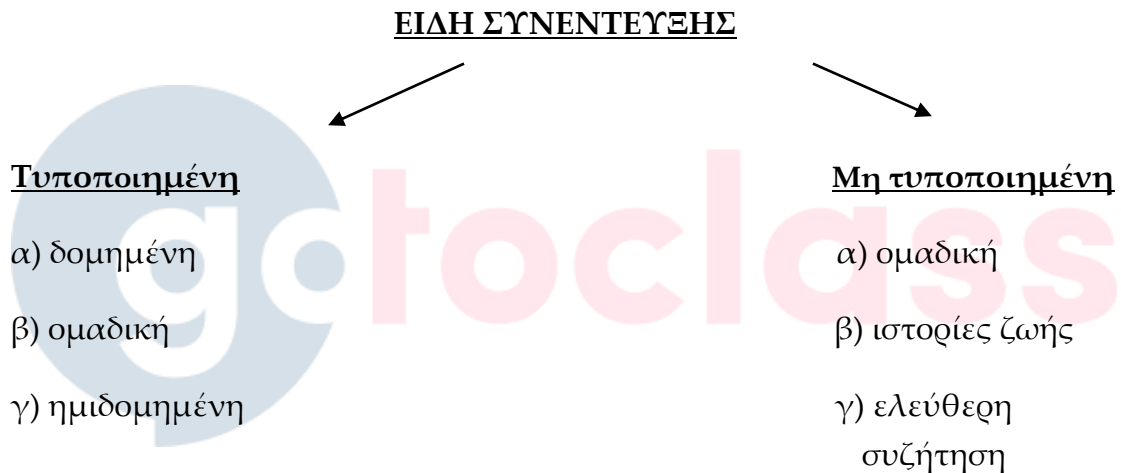
ΑΦΗΓΗΣΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
χρόνος	τόπος – πρόσωπο – πράγμα
παρελθόν	παρόν
εξελίσσεται	δεν εξελίσσεται
χρονικές λέξεις και εκφράσεις	επίθετα και τοπικά επιρρήματα

ΔΙΑΛΟΓΟΣ - ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΟΡΙΣΜΟΙ:

Διάλογος είναι η συζήτηση ανάμεσα σε δυο ή περισσότερους ανθρώπους με στόχο την επίλυση ενός θέματος / προβλήματος ή την ανταλλαγή ιδεών ή συναισθημάτων.

Συνέντευξη είναι η συνομιλία κατά την οποία ένα πρόσωπο απαντά στις ερωτήσεις ενός ή περισσότερων ανθρώπων συνήθως δημοσιογράφων.

ΕΙΔΗ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

- **Εσωτερικός (προσωπικός):** ο ενδιάθετος λόγος, ο διάλογος με τον εαυτό μας που οδηγεί στην ενδοσκόπηση, την αυτοκριτική, την αυτογνωσία και τον αυτοέλεγχο.
- **Εξωτερικός (διαπροσωπικός):** ο καθημερινός διάλογος ανάμεσα σε δύο ή περισσότερους ανθρώπους με συγκεκριμένο αντικείμενο. Το θέμα του μπορεί να είναι οποιοδήποτε: πολιτικό, αθλητικό, επικαιρικό, επιστημονικό, κοινωνικό, φιλοσοφικό, επαγγελματικό, εθνικό, πανανθρώπινο κ.ά.

Ο Διάλογος ως **μορφή επικοινωνίας** πραγματώνεται με:

α) την αντιπαράθεση των απόψεων: βασικό συστατικό στοιχείο του διαλόγου είναι η διαφωνία, που τον διακρίνει από την απλή συνομιλία

β) την εναλλαγή των απόψεων: τα διαλεγόμενα μέρη αναλαμβάνουν το ρόλο πομπού και δέκτη, που αντικαθιστούν αμοιβαία ο ένας τον άλλον κατά τη συζήτηση

Από τα παραπάνω συνεπάγονται αντίστοιχα τα εξής:

α) Στόχος της αντίθεσης που εκφράζεται με το διάλογο είναι η **εξέταση της ορθότητας των πραγμάτων, η διαμόρφωση μιας άποψης που θα στηρίζεται στη σύζευξη των αντιπαρατιθέμενων γνωμών, η αναζήτηση της αλήθειας.**

β) **Επιβάλλεται πάντα η ύπαρξη κανόνων και προϋποθέσεων,** που πρέπει να ακολουθούν οι διαλεγόμενοι, ώστε να αποφεύγεται ο κίνδυνος του μονολόγου ή της λογομαχίας.

Έτσι, όταν γράφουμε ένα διάλογο προσέχουμε πάντα το ύφος που θα πρέπει να είναι ανάλογο με το πρόσωπο στο οποίο απευθυνόμαστε (φιλικό/οικείο σε φιλικά πρόσωπα, ενώ επίσημο/σοβαρό σε επίσημα πρόσωπα). Φροντίζουμε, επίσης, να στηρίζουμε την εκάστοτε θέση με τεκμηριωμένα επιχειρήματα και να αποδίδουμε τον αντίστοιχο σεβασμό στις θέσεις-απόψεις του συνομιλητή μας.

ΣΚΟΠΟΣ της συνέντευξης και του διαλόγου είναι:

- η ανταλλαγή πληροφοριών
- η παρουσίαση ιδεών και απόψεων
- η γνωστοποίηση/παρουσίαση των επιτευγμάτων ενός σημαντικού προσώπου
- η ενημέρωση της κοινής γνώμης για ένα θέμα

Οργάνωση κειμένου με τη μορφή συνέντευξης – διαλόγου

Τόσο η συνέντευξη όσο και ο διάλογος δεν αποτελούν τυπικές μορφές παραγωγής λόγου και δεν έχουν την ίδια δομή με τους υπόλοιπους κειμενικούς τύπους που έχουμε εξετάσει. Ειδικότερα, δεν γράφονται σε μια ενιαία παράγραφο ούτε ακολουθούν σαφώς τη δομή παραγράφου που έχουμε μάθει (Θεματική Περίοδος - Λεπτομέρειες - Κατακλείδα). Αυτό σημαίνει ότι το κείμενο μας, εφόσον έχει διαλογική μορφή, γράφεται με παύλες που διαχωρίζουν τους ομιλητές και δηλώνουν σαφώς πότε μιλά ο ένας και πότε ο άλλος.

Η δομή, λοιπόν, που θα μπορούσαμε να ακολουθήσουμε είναι η εξής:

Βήμα 1: Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης **αργά** και με **προσοχή** διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα υπογραμμίζουμε. Παράλληλα, εντοπίζουμε και κυκλώνουμε το **κειμενικό είδος**, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού.

Βήμα 2: Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα σύντομο **σχεδιάγραμμα**, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες και τη γενική αιτιολόγηση των ιδεών αυτών. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράφουμε από τρεις έως τέσσερες ερωτήσεις που θα θέσουμε στο πρόσωπο από το οποίο παίρνουμε συνέντευξη ή με το οποίο συνομιλούμε.

Βήμα 3: Ξεκινάμε το διάλογο/συνέντευξη **βάζοντας παύλες στο αριστερό μέρος της σελίδας** πριν από τα λόγια του κάθε προσώπου. Το όνομα του κάθε προσώπου το μαθαίνουμε από τη συνομιλία, συνήθως

βρίσκεται σε κλητική - καθώς το ένα πρόσωπο μιλάει στο άλλο - και χωρίζεται με κόμμα από την υπόλοιπη φράση. Το κάθε πρόσωπο απευθύνεται στο άλλο σε **β' ενικό ή στο β' πληθυντικό ευγενείας**, αν ο ένας συνομιλητής είναι μεγαλύτερος σε ηλικία ή ανώτερος σε κοινωνική θέση από τον άλλο. Γράφουμε την πρώτη ερώτηση στην οποία **χαιρετάμε το συνομιλητή μας, τον ευχαριστούμε για την προθυμία του να μας παραχωρήσει τη συνέντευξη και του θέτουμε μια γενική – εισαγωγική ερώτηση.** Θα μπορούσαμε ίσως να πούμε πως η ερώτηση αυτή **ισοδυναμεί με τη Θεματική Περίοδο.**

Βήμα 4: Ο συνομιλητής **απαντά στην ερώτηση που του θέσαμε, αφού πρώτα μας δηλώσει την ευχαρίστησή του που μας παραχωρεί τη συνέντευξη.**

Βήμα 5: Θέτουμε **άλλες 3 ερωτήσεις** τις οποίες ο συνομιλητής μας θα απαντήσει . Οι ερωτήσεις ποικίλουν ανάλογα με το θέμα της εκάστοτε συνέντευξης. Δεν ξεχνάμε να **χωρίζουμε τις ερωτήσεις και τις απαντήσεις με παύλα.** Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ερωτήσεις αυτές **ισοδυναμούν με το Κυρίως Θέμα.**

Βήμα 6: **Ευχαριστούμε το συνομιλητή μας για τη συνέντευξη που μας παραχώρησε και εκείνος ανταποδίδει ευχαριστώντας μας με τη σειρά του.** Προαιρετικά δηλώνουμε την επιθυμία μας για μια μελλοντική συνέντευξη – επικοινωνία. Η προτάσεις αυτές **ισοδυναμούν με τον Επίλογο.**

Βήμα 7: Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι άλλα λάθη.

ΠΩΣ ΦΤΙΑΧΝΩ ΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- Φροντίζω ώστε **το θέμα που επιλέγω** (αν η επιλογή είναι ελεύθερη) να **ενδιαφέρει τους αναγνώστες μου** (π.χ. συνομιλώ με έναν αθλητή για μια μεγάλη διάκριση, με έναν επιστήμονα για μια σημαντική ανακάλυψη, με έναν λογοτέχνη για το καινούριο του βιβλίο).
- Φροντίζω **οι ερωτήσεις μου να είναι σύντομες και ξεκάθαρες**, ώστε το άτομο με το οποίο συνομιλώ να μη δυσκολευτεί να τις κατανοήσει.
- Ξεκινάω με **εύκολες και γενικές ερωτήσεις** και συνεχίζω με πιο **δύσκολες και ειδικές**.
- Εφόσον πρόκειται για προσχεδιασμένο προφορικό λόγο η **γλώσσα μου πρέπει να έχει στοιχεία προφορικής επικοινωνίας που την καθιστούν άμεση, ζωντανή και παραστατική**. Ωστόσο, φροντίζω να **τηρώ τους γραμματικούς, συντακτικούς και ορθογραφικούς κανόνες**, διατηρώντας παράλληλα ένα **προσεγμένο λεξιλόγιο**.
- **Αποφεύγουμε το προφανές:** Ένα λάθος κατά την συγγραφή ενός διαλόγου/μιας συνέντευξης είναι η άσκοπη αναπαραγωγή λέξεων ή φράσεων. Είναι βαρετό η απάντηση του **B** προσώπου να ξεκινά με την ίδια λέξη που είχε η ερώτηση του **A** προσώπου. Η συνεχής, άλλωστε επανάληψη των ίδιων λέξεων στερεί από το κείμενο μας την έκπληξη και επιδρά αρνητικά στη βαθμολόγησή του.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

- Γεια σου, Γιώργο
- Γεια σου, Κώστα
- Απέκτησες βλέπω καινούριο κινητό!
- Ναι. Καιρός ήταν να πάρω καινούριο κινητό!

Παράδειγμα συνέντευξης

Σε ένα κείμενο 120 – 150 να καταγράψετε τη συνέντευξη που πήρατε από ένα γνωστό αθλητή που έλαβε μια σημαντική διάκριση.

- *Κύριε Λευτέρη Πετρούνια, καλησπέρα. Σας ευχαριστώ για την τιμή να μου παραχωρήσετε αυτή τη συνέντευξη για τη σχολική μας εφημερίδα. Πείτε μου, πόσα χρόνια ασχολείστε με τον αθλητισμό;*
- *Από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου! Όταν ήμουν πέντε ετών, ξεκίνησα στίβο. Από εκείνη την ημέρα δε μπορώ να ζήσω μακριά του.*
- *Πόσες ώρες την ημέρα προπονείστε;*
- *Περίπου πέντε ώρες. Κάνω καθημερινά τρέξιμο, βάρη και προπόνηση στους κρίκους.*
- *Ως μαθητής καταφέρνατε να συνδυάσετε το σχολείο με τις προπονήσεις;*
- *Δυστυχώς ήταν πολύ δύσκολο. Πάντα όμως προσπαθούσα να είμαι επιμελής και συνεπής.*
- *Τι θα συμβουλεύατε κάποιον νέο που θα ήθελε να ασχοληθεί επαγγελματικά με τον αθλητισμό;*
- *Να είναι προσηλωμένος στο στόχο του και να προσπαθεί με όλες του τις δυνάμεις!*
- *Σας ευχαριστώ πολύ!*
- *Κι εγώ ευχαριστώ!*

Παράδειγμα διαλόγου

Σε ένα κείμενο 120 – 150 λέξεων που θα έχει διαλογική μορφή ανταλλάσσετε με ένα φίλο σας τις απόψεις σας για τα στοιχεία που αξιολογείτε ως σημαντικότερα σε μια φιλία.

- Πιστεύω πως η φιλία είναι πάρα πολύ σημαντική για τον άνθρωπο. Κατά τη γνώμη μου, βασικό της γνώρισμα είναι η εμπιστοσύνη και η ανιδιοτέλεια. Ποια είναι η γνώμη σου;
- Συμφωνώ απόλυτα. Θεωρώ όμως ότι απαραίτητη προϋπόθεση για μια υγιή φιλική σχέση είναι η αμοιβαιότητα των συναισθημάτων.
- Τι εννοείς με τον όρο αμοιβαιότητα;
- Ότι για να θεωρηθεί μια σχέση ισορροπημένη πρέπει και οι δύο πλευρές να αισθάνονται τα ίδια πράγματα. Δε συμφωνείς;
- Ναι, φυσικά! Και έχω μάλιστα την άποψη ότι χωρίς εχεμύθεια, δε μπορεί να νοηθεί μια φιλία.
- Μα αυτό εννοείται. Ο φίλος πρέπει να μπορεί να μας ακούσει και να μην αποκαλύψει σε κανένα τα μυστικά μας.
- Έτσι είναι! Μια φιλία, λοιπόν, σαν τη δική μας που τη χαρακτηρίζουν αυτές οι αρετές θα κρατήσει για πάντα!
- Αυτό είναι το μόνο σίγουρο!

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Το ημερολόγιο είναι ένα είδος γραπτού λόγου το οποίο αποτελεί τη συστηματική καταγραφή των πιο σημαντικών γεγονότων, σκέψεων και συναισθημάτων της καθημερινής μας ζωής, όσων δηλαδή μας απασχολούν ή μας έκαναν εντύπωση και θεωρούμε ότι αξίζει να τα σημειώσουμε. Συνήθως είναι ένα είδος **γραπτού εσωτερικού μονολόγου** όμως μπορεί να απευθύνεται και σε ένα τρίτο φανταστικό πρόσωπο.

Στόχος του ημερολογίου είναι:

- να εκφράσουμε τις σκέψεις, τις κρίσεις, τις παρατηρήσεις και τα συναισθήματα μας για ένα γεγονός
- να εξομολογηθούμε στον ίδιο μας τον εαυτό γεγονότα και καταστάσεις που αισθανόμαστε ή βιώνουμε
- να διατυπώσουμε τους προβληματισμούς ή τις ανησυχίες μας για ένα θέμα

ΕΙΔΗ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ

Προσωπικό Ημερολόγιο

Κείμενο προσωπικό και απόρρητο, δεν γράφεται για να διαβαστεί από άλλους, μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα είδος γραπτής εξομολόγησης στον εαυτό μας.

Ημερολόγια Σπουδαιών

Προσωπικότητας

Είναι ημερολόγια ανθρώπων της τέχνης και της επιστήμης που δόθηκαν στη δημοσιότητα. Έχουν μεγάλη λογοτεχνική αξία, καθώς αποτελούν ανεξάντλητες πηγές πληροφοριών για τους συγγραφείς και την εποχή τους.

Οργάνωση κειμένου με τη μορφή ημερολογίου

Όπως και στα υπόλοιπα κειμενικά είδη, έτσι και στο ημερολόγιο θα πρέπει να ασκηθούμε στην ολοκλήρωση της εργασίας μας εντός είκοσι λεπτών (20'). Για να γίνει αυτό χωρίς πίεση χρόνου και με τη μεγαλύτερη δυνατή ευστοχία, μπορούμε να ακολουθήσουμε τα παρακάτω βήματα:

Βήμα 1: Διαβάζουμε την εκφώνηση της άσκησης **αργά** και με **προσοχή** διακρίνοντας τα **δεδομένα** από τα **ζητούμενα** και τα υπογραμμίζουμε. Παράλληλα, εντοπίζουμε και κυκλώνουμε το **κειμενικό είδος**, το οποίο έχουμε κληθεί να δημιουργήσουμε, ανακαλώντας στη μνήμη μας τις βασικές προϋποθέσεις του είδους αυτού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Αποφασίζεις να γράψεις σε μια σελίδα του ημερολογίου σου. Σε αυτή θα εξιστορείς τις σκέψεις και τα συναισθήματά σου για τις σχέσεις σου με κάποια οικογενειακά σου πρόσωπα.

Βήμα 2: Κατασκευάζουμε στο πρόχειρό μας ένα σύντομο σχεδιάγραμμα, που θα περιλαμβάνει τις βασικές μας ιδέες και τη γενική αιτιολόγηση των ιδεών αυτών. Για να είναι πλήρες το κείμενό μας, θα πρέπει να καταγράφουμε από τρία έως τέσσερα επιχειρήματα προς απάντηση του κάθε ζητούμενου.

Βήμα 3: Επάνω, στο δεξί μέρος της σελίδας μας γράφουμε τον **τόπο** (όπου βρισκόμαστε) και την **ημερομηνία** διαχωρίζοντάς τα με κόμματα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Αμστερνταμ, Σάββατο 7 Νοεμβρίου 1942

Βήμα 4: Στο πάνω αριστερό μέρος της σελίδας, μία σειρά κάτω από τον τόπο και την ημερομηνία, γράφουμε την **προσφώνηση** (φράση με την οποία απευθυνόμαστε στο ίδιο το ημερολόγιο), μετά από την οποία βάζουμε **ΠΑΝΤΑ ΚΟΜΜΑ!**

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Αγαπημένο μου ημερολόγιο,

Βήμα 5: Γράφουμε την **Θεματική Περίοδο / Πρόλογο**. Στην αρχή του ημερολογίου αναφερόμαστε στην αφορμή για τη σύνταξή του, όπως στα γεγονότα της μέρας που μας έκαναν εντύπωση, μας ενόχλησαν, μας συγκίνησαν και θέλουμε να τα καταγράψουμε, στα συναισθήματά μας, στις σκέψεις μας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Είναι πραγματική ανάγκη να σου μιλήσω, γιατί πλέον η κατάσταση στο σπίτι έχει γίνει ανυπόφορη.

Βήμα 6: Γράφουμε τις **Λεπτομέρειες / Κύριο Μέρος** . Σε αυτό το μέρος του ημερολογίου:

- αφηγούμαστε με λεπτομέρειες το γεγονός
- διατυπώνουμε τις σκέψεις και τους προβληματισμούς ή τα παράπονά μας για το γεγονός
- μπορούμε να αποκαλύψουμε τις αποφάσεις και τις προσδοκίες μας για το μέλλον

Φροντίζουμε το ημερολόγιο στις Λεπτομέρειες να διαθέτει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Χρήση **α' ενικού ή πληθυντικού ρηματικού προσώπου**, καθώς πρόκειται για προσωπική καταγραφή. Υπάρχει περίπτωση το ημερολόγιο να απευθύνεται σε κάποιο τρίτο, συνήθως φανταστικό πρόσωπο, οπότε χρησιμοποιείται το **δεύτερο ενικό πρόσωπο**.
- Ο λόγος πρέπει να είναι απλός, καθημερινός, αυθόρμητος.

Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να χρησιμοποιούμε εκφράσεις που δεν αρμόζουν στον γραπτό λόγο, καθώς το ημερολόγιο που καλούμαστε να γράψουμε αποτελεί μέρος της γραπτής εξέτασής μας και θα βαθμολογηθούμε γι' αυτό.

- Το ύφος πρέπει να είναι οικείο, προσωπικό, εξομολογητικό και να υπάρχει υποκειμενική ματιά.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η μητέρα προστατεύει τη Μαργκότ, αυτό είναι ολοφάνερο· προστατεύουν η μια την άλλη. Έχω συνηθίσει αυτή την κατάσταση, ώστε έχω γίνει αδιάφορη στις μομφές της μητέρας και στην γκρινιάρικη διάθεση της Μαργκότ. Δεν τις αγαπώ, παρά μόνο γιατί είναι μητέρα μου και αδερφή μου. Για τον πατέρα, το πράγμα είναι διαφορετικό. Πληγώνομαι κάθε φορά που δείχνει την προτίμησή του για τη Μαργκότ, που επιδοκιμάζει τις πράξεις της, που τη γεμίζει μ' επαίνους και χάρδια. Δε ζηλεύω τη Μαργκότ, δε τη φθόνησα ουδέποτε, το μόνο που ζητώ είναι την αγάπη του πατέρα.

Βήμα 7: Γράφουμε την **Πρόταση Κατακλείδα / Επίλογο**. Κλείνουμε απευθυνόμενοι στο ημερολόγιό μας, όπως σε έναν καλό μας φίλο. Παράλληλα μπορούμε να ζητήσουμε να μας συμμαριστεί και να μας κατανοήσει, εκφράζοντας τα συναισθήματά μας και προσδοκίες για το μέλλον.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Μη με κρίνεις αυστηρά, μα φρόντισε να με βλέπεις απλώς σαν ένα πλάσμα που μερικές φορές αισθάνεται ότι το ποτήρι ξεχειλίζει.

Βήμα 8: Στην κάτω δεξιά πλευρά κλείνουμε το ημερολόγιό μας μ' ένα χαιρετισμό (**αποφώνηση / επιφώνηση**), χωρίς όμως μετά να ακολουθεί σημείο στίξης. **ΠΡΟΣΟΧΗ!** Δεν υπογράφουμε ποτέ με τα προσωπικά μας στοιχεία, καθώς υπάρχει κίνδυνος μηδενισμού του γραπτού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Δική/ ός σου

Βήμα 9: Κάνουμε προσεκτικό **ΕΛΕΓΧΟ!** Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενό μας προσπαθώντας να εντοπίσουμε νοηματικά, συντακτικά, ορθογραφικά κι άλλα λάθη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1

Άμστερνταμ, Σάββατο 7 Νοεμβρίου 1942

Αγαπημένο μου ημερολόγιο,

Είναι πραγματική ανάγκη να σου μιλήσω, γιατί πλέον η κατάσταση στο σπίτι έχει γίνει ανυπόφορη. Η μητέρα προστατεύει τη Μαργκότ, αυτό είναι ολοφάνερο· προστατεύουν η μια την άλλη. Έχω συνηθίσει αυτή την κατάσταση, ώστε έχω γίνει αδιάφορη στις μομφές της μητέρας και στην γκρινιάρικη διάθεση της Μαργκότ. Δεν τις αγαπώ, παρά μόνο γιατί είναι μητέρα μου και αδερφή μου. Για τον πατέρα, το πράγμα είναι διαφορετικό. Πληγώνομαι κάθε φορά που δείχνει την προτίμησή του για τη Μαργκότ, που επιδοκιμάζει τις πράξεις της, που τη γεμίζει μ' επαίνους και χάδια. Δε ζηλεύω τη Μαργκότ, δε τη φθόνησα ουδέποτε, το μόνο που ζητώ είναι την αγάπη του πατέρα. Μη με κρίνεις αυστηρά, μα φρόντισε να με βλέπεις απλώς σαν ένα πλάσμα που μερικές φορές αισθάνεται ότι το ποτήρι ξεχειλίζει.

Δική σου

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2

Σεράγεβο, Δευτέρα 29 Ιουνίου 1992

Αγαπητή Μιμή,

Δεν μπορώ τους πια βομβαρδισμούς! Και τις οβίδες που πέφτουν! Και τους νεκρούς! Και την απελπισία! Και την πείνα! Και την δυστυχία! Και τον φόβο! Δεν μπορεί κανείς να κατηγορήσει μια μαθήτριά έντεκα χρονών επειδή θέλει να ζήσει! Μια μαθήτριά που δεν πηγαίνει πια στο σχολείο, που δε νιώθει καμία από τις συγκινήσεις μιας μαθήτριάς. Ένα παιδί που δεν μπορεί να παίζει πια, που έχει μείνει χωρίς φίλες, χωρίς ήλιο, χωρίς επαφή με τη φύση, ένα παιδί που πίνει μόνο λίγο γάλα σε σκόνη. Ένα παιδί που, με μια μόνο λέξη, δε ζει σαν παιδί. Ένα παιδί του πολέμου. Άκουσα να λένε ότι η πιο όμορφη ηλικία είναι η παιδική. Ήμουν χαρούμενη όταν ζούσα σαν ένα φυσιολογικό παιδί, αυτός ο βρόμικος πόλεμος, όμως, μου πήρε τα πάντα. Για ποιο λόγο; Θέλω να κλάψω. Κλαίω.

Η Ζλάτα σου

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΛΕΞΕΙΣ – ΦΡΑΣΕΙΣ

▪ ΓΙΑ ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

Αγαπητό ημερολόγιο,

Αγαπημένο ημερολόγιο,

Αγαπητή μου (Κίττυ),

▪ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ / ΠΡΟΛΟΓΟ

Σου γράφω, για να σου περιγράψω ...

Έχω πολλή ανάγκη να σου μιλήσω για ...

Συνέβη κάτι στο οποίο μόνο εσύ μπορείς να βοηθήσεις ...

Δεν έχω σε ποιον άλλο να μιλήσω παρά μόνο σε ' σένα.

Έχω διάθεση να σου διηγηθώ...

Είσαι ένας από τους πιο πιστούς μου φίλους, γι' αυτό θα σου εκμυστηρευτώ ότι...

▪ ΓΙΑ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ / ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

α) Συνδετικές λέξεις οι οποίες κατά βάση δηλώνουν χρονικές, αιτιολογικές σχέσεις μεταξύ των γεγονότων. Τέτοιες λέξεις είναι κυρίως:

- **σύνδεσμοι, επιρρήματα ή προθετικά σύνολα που δηλώνουν χρόνο** (χρονική σειρά, ακολουθία, διάρκεια κ.λπ. των γεγονότων), π.χ. «*αρχικά, στην αρχή, πρώτα, μετά, ύστερα, κατόπιν, όταν, πριν, εντωμεταξύ, στη συνέχεια, στη διάρκεια, παράλληλα, ταυτόχρονα, στο τέλος κ.λπ.*»,
- **λέξεις ή φράσεις που δηλώνουν αιτιολογικές σχέσεις μεταξύ των γεγονότων** (σχέσεις αιτίου – αποτελέσματος), π.χ. «*επειδή,*

αφού, εξαιτίας, καθώς, για το λόγο αυτό, έτσι, το αποτέλεσμα ήταν, με συνέπεια να, κ.λπ.».

➤ **Αλλά και άλλες συνδετικές λέξεις ή φράσεις που δηλώνουν:**

- **γενικευτική ή ειδικότερη αναφορά**, π.χ. «γενικότερα, ειδικότερα, πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στο, κ.λπ.»,

- **προσθήκη / συμπλήρωση / πρόσθεση**, π.χ. «επίσης, και, επιπλέον, παράλληλα, ακόμη, στην αρχή, στη συνέχεια, κ.λπ.»,

- **αντίθεση**, προκειμένου να αποδώσουν τις τυχόν αντιθετικές σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ των γεγονότων της περιγραφής, π.χ. «όμως, ωστόσο, αλλά, αντίθετα, παρόλα αυτά, κ.λπ.»,

- **επεξήγηση**, π.χ. «δηλαδή, με άλλα λόγια, για να γίνω σαφέστερος, κ.λπ.»,

- **βεβαίωση**, π.χ. «βέβαια, φυσικά, αναμφισβήτητα, κ.λπ.»,

- **έμφαση**, π.χ. «και κυρίως, κατά κύριο λόγο, πρέπει να τονιστεί, κ.λπ.»

- **τελικό συμπέρασμα - ανακεφαλαίωση**, προκειμένου να διατυπώσουμε κρίσεις σχετικές με κάποια συμπεράσματα που προκύπτουν από τη διαδικασία της αφήγησης, π.χ. «το συμπέρασμα που προκύπτει, λοιπόν, από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα, συμπερασματικά, κ.λπ.».

β) Επανάληψη (αναδίπλωση) μιας λέξης ή φράσης που προαναφέρθηκε (π.χ. «[...] και μετά τον χτύπησε. Τον χτύπησε τόσο δυνατά ώστε ...»).

γ) Επανάληψη (αναδίπλωση) της λέξης που προσδιορίζει την ιστορία της αφήγησης ή είναι η ίδια η ιστορία (το γεγονός) + κάποιο προσδιοριστικό (αντωνυμία), π.χ. αν η αφήγηση αναφέρεται σε ένα ατύχημα: «[...]. Η ιστορία αυτή .../ Το γεγονός αυτό... / Το ατύχημα αυτό...».

δ) Τη χρήση συνώνυμων ή συγγενικών λέξεων ή φράσεων για κάποια λέξη που προαναφέρθηκε ή που είναι λέξη-κλειδί + κάποιο προσδιοριστικό (αντωνυμία), π.χ. αν η ιστορία αναφέρεται σε κάποιο «ατύχημα» μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη φράση «ατυχές περιστατικό» («[...]. Ένα τέτοιο ατυχές περιστατικό ...»).

ε) Ρήματα – Προσδιορισμοί για έκφραση συναισθημάτων - σκέψεων:

- αισθάνομαι, νιώθω, βιώνω, θέλω, επιθυμώ, ελπίζω, αναρωτιέμαι, προβληματίζομαι, μισώ, αγαπώ, φοβάμαι, ζηλεύω ...
- θλίψη, στενοχώρια, απογοήτευση, οργή, μίσος, φθόνο, αγάπη, αγανακτισμένος, αποθαρρυνμένος, απορημένος, αβοήθητος ...

▪ ΓΙΑ ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΑ / ΕΠΙΛΟΓΟ

- *Νιώθω ήδη καλύτερα μετά από όσα σου είπα και ελπίζω όλα κάποτε να γίνουν, όπως ήταν πριν.*
- *Θα σου γράψω πάλι σύντομα για να σε κρατώ ενημερω/η.*
- *Μακάρι να μπορούσες να μου μιλήσεις κι εσύ, αλλά και μόνο που σου εκμυστηρεύτηκα τις σκέψεις μου, αισθάνομαι καλύτερα.*
- *Ελπίζω να με κατανοείς και να μη με κρίνεις αυστηρά.*

▪ ΓΙΑ ΕΠΙΦΩΝΗΣΗ / ΑΠΟΦΩΝΗΣΗ

Δικός σου

Δική σου

Με αγάπη